Ազգ
Azg
armenian daily

21 ՅՈՒՆԻՍ 2001 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 114 (2318)

Թուրքիան Ադրբեջանին կօգնի ստեղծելու մի քանի զինվորական ուսումնարան

ԲԱՔՈՒ, 20 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այս տարի Թուրքիան Ադրբեջանին կօգնի ստեղծելու մի քանի զինվորական ուսումնարան՝ հետեւակային, հրետանային, տանկային: Դա հայտնի է դարձել Թուրքիայի գլխավոր շտաբի օդերտեղ պետ, զորաբանակի գեներալ Քոփալ Կարաբայի գլխավորած բարձրաստիճան թուրք սպաների խմբի Բաքվում գտնվելու առնչությամբ: Ուսումնական նոր կենտրոնները սպասարկելու են ներքին ու սահմանապահ զորքերին եւ բուն ադրբեջանական բանակին, հաղորդում է «Բիլիք դունյասի» գործակալությունը:

Թուրք զինվորական մասնագետները եղել են Ադրբեջանի զինված ուժերի մի շարք զորամասերում: Անձնակազմի պատրաստման մասին իրենց դիտարկումները, ինչպես նաեւ ռազմական համագործակցության հեռանկարները նրանք ներկայացրել են Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ կայացած հանդիպման ժամանակ կարծիքներ փոխանակելիս: Նա ընդգծել է ադրբեջանա-թուրքական հարաբերությունների առանձնահատուկ, առաջնային բնույթը, նշելով դրանց ռազմավարական նշանակությունը: Նախագահը առանձնացրել է այն հանգամանքը, որ ռազմական շինարարության բնագավառում Ադրբեջանը համագործակցում է միայն Թուրքիայի հետ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27

Հոկտեմբերի 27-ի գործով վեց ամբաստանյալներ համաներումով ազատ արձակվեցին

Քրեական գործով պատասխանատվություն կկրեն 7 ամբաստանյալները

ՄԱՐՈ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հոկտեմբերի 27-ի քրեական գործով ամբաստանյալներից 6-ը՝ Արմեն Գասպարյանը, Ավետիք Մինասյանը, Արմեն Հարությունյանը, Սարգիս Եթիմյանը, Սաչիկ Ղեյանը եւ Միսակ Մկրտչյանը, նախագահող դատավոր Սամվել Ուզունյանի որոշմամբ ներման արժանացան եւ ազատ արձակվեցին դատարանի դահլիճից: Դատարանի որոշմամբ, նրանք սույն գործով դատակոչվեցին իբրեւ վկաներ, որոնք պարտավորվում են իրենց բացակայության մասին տեղեկացնել դատարանին:

Համաներումը կիրառելու հարցը դատարանում բարձրացրեց ամբաստանյալ Արմեն Գասպարյանը, որին ի պատասխան նախագահողը հայտնեց, թե դատարանը դեռեւս չի ստացել Հայաստանում

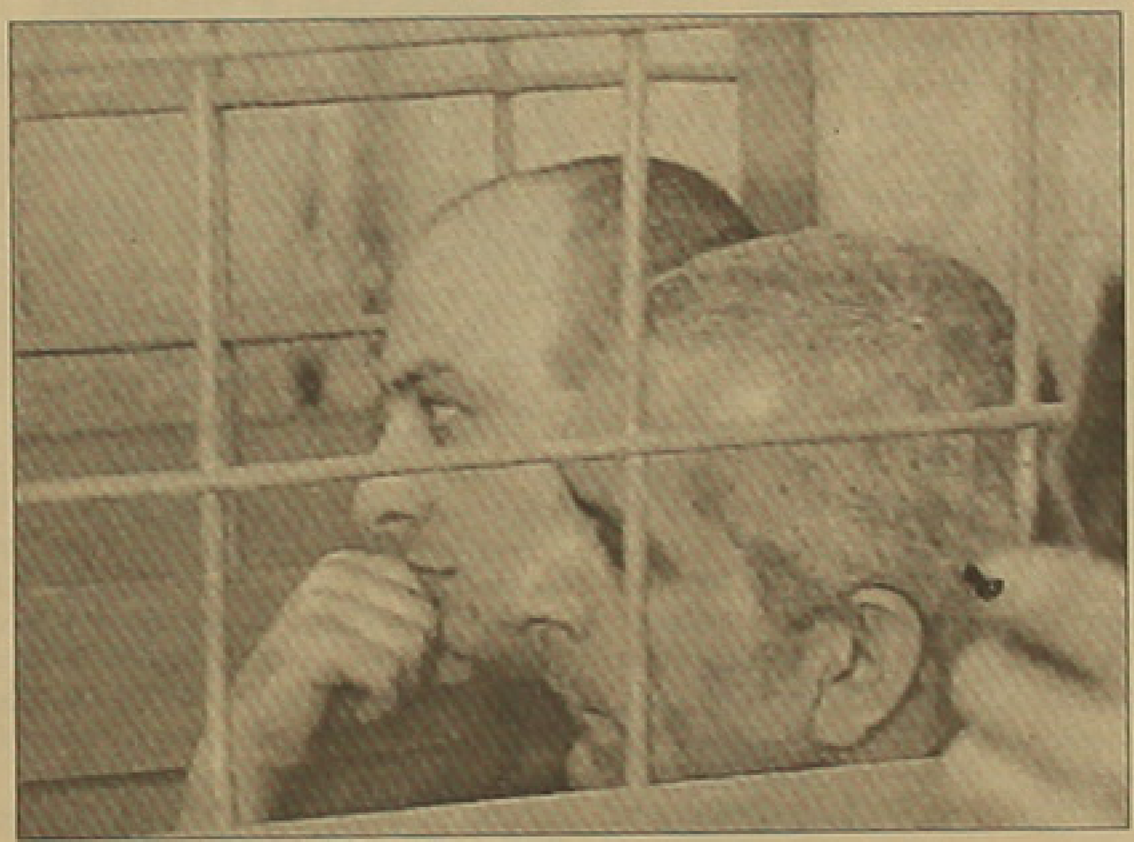

քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի կապակցությամբ ՀՀ ԱԺ-ի համաներման որոշումը, որն ուժի մեջ է մտել հունիսի 12-ից: Նախագահողը խոստացավ օրվա ընթացքում անդրադառնալ այդ հարցին: Ընդմիջումից հետո Սամվել Ուզունյանը հայտնեց, թե հարցեր ունի ամբաստանյալներին եւ նրանց հետ ճշտեց՝ ցանկանո՞ւմ են իրենց նկատմամբ համաներումը կիրառվի, թե՞ նախընտրում են գնալ արդարացման, որի իրավունքն ունեն: Ամբաստանյալները միաբերան ցանկություն հայտնեցին իրենց նկատմամբ համաներում կիրառելու: Դատավարության մասնակից կողմերն առարկություն չներկայացրին՝ ընդգծելով, որ համաներման որոշումն օրենք է:

Տես ► էջ 3

ՀՈՍԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԵՐ

Վրաստանը դադարեցրել է պարտքի տոկոսների վճարումը Հայաստանին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 20 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վրաստանի ֆինանսների նախարարությունը մինչեւ սեպտեմբերի 1-ը դադարեցրել է տոկոսների վճարումը Հայաստանի պարտքի գծով: Ըստ Փրայմ նյուս գործակալության հաղորդման, երեքշաբթի օրը կայացած մամլո ասուլիսում ֆինանսների նախարար Զուրաբ Նոգաիդելին հայտնել է, որ այդ պարտքի սպասարկումը դադարեցնելու համար առիթ են դարձել Հայաստանի հետ անարդյունք բանակցությունները վարկատու երկրների «Փարիզի ակումբի» որոշումներով նախատեսված Վրաստանի արտաքին պարտքերի վերակառուցավորման շուրջ:

Նախարարի տեղեկատվության համաձայն, հայկական կողմը չգնաց լրացուցիչ զիջումների Վրաստանին, որոնք ենթադրում էին տարեկան վճարումների նվազեցում մինչեւ 3 տոկոս:

Հայաստանին Վրաստանի պարտքը կազմում է 16 մլն դոլար:

Վրացական կողմը մտադիր է մինչեւ սեպտեմբեր այդ հարցի շուրջ նոր բանակցություններ անցկացնել Հայաստանի ներկայացուցիչների հետ, ասել է Զուրաբ Նոգաիդելին: Նա նշել է, որ առայժմ արդյունք չեն տվել նաեւ արտաքին պարտքի վերակառուցավորման շուրջ բանակցությունները Ռուսաստանի հետ, որին Վրաստանը պարտք է 156 մլն դոլար:

Ֆինանսների նախարարը նշել է հաջողությունը Ադրբեջանի, Թուրքիայի եւ Իրանի հետ բանակցություններում, որոնք համաձայնվել են Վրաստանի համար նրա պարտքերի մարման հաշվին տարեկան վճարումները նվազեցնել մինչեւ 3 տոկոս: Վրաստանն Ադրբեջանին պարտք է 15 մլն դոլար, Թուրքիային՝ 50 մլն եւ Իրանին՝ 15 մլն դոլար:

Վրաստանի արտաքին պարտքի ընդհանուր գումարը կազմում է 1 մլրդ 500 մլն դոլար: «Փարիզի ակումբի» որոշման համաձայն, այդ պարտքը Վրաստանը կսկսի մարել 2003-2004 թվականներից ոչ շուտ:

ԳՈՒՅԺ

Սարգիս Բաղդասարյան

Երեքշաբթի օրը, 78 տարեկանում կյանքից հեռացավ հայտնի քանդակագործ, «Մենք ենք, մեր սարերը» սիմվոլ դարձած կոթողի, Ավ. Իսահակյանի, Խ. Աբովյանի եւ Հայաստան աշխարհը զարդարող բազմաթիվ այլ գործերի հեղինակ Սարգիս Բաղդասարյանը, որի կյանքի ու գործունեության մասին կարդալ ավելի մանրամասն՝ 6-րդ էջում:

Հանգուցյալ արվեստագետի մարմինը Կիեւյան 13, բն. 38 հասցեից Նկարիչների տուն կտեղափոխվի այսօր՝ հինգշաբթի, ժամը 12-ին, իսկ ժամը 15:00-ին կփոխադրվի քաղաքային պանթեոն (Թոխմախ): Ավտոբուսների ծառայությունն ապահովված է:

Հայ դասալիքին արտաքսում են Ավստրալիայից

ԿԱՆԲԵՐԱ, ԱՎՍՏՐԱԼԻԱ (DEUTSCHE PRESS-AGENTUR): Մի հայ երիտասարդ, որը փորձում էր մնալ Ավստրալիայում, պատճառաբանելով, թե չի ցանկանում պատերազմել իր հին ընկերների դեմ, Կանբերայի դատարանի վճռով արտաքսվեց երկրից:

Հովհաննես Իսրայելյանը փախուստ էր տվել դեպի Ավստրալիա խուսափելու համար Հայաստանում պարտադիր զինծառայությունից:

Դատարանում նա ասել էր, թե անիմաստ է տարածքների համար Ադրբեջանի հետ պատերազմելը եւ թե այդ դեպքում ինքը ստիպված կլինի կռվել խորհրդային բանակում իր կողքին ծառայած ընկերների դեմ:

Սակայն դատարանը գտել է, որ Հ. Իսրայելյանին Հայաստանում պրոկոմունիստական հայացքների համար հետապնդումներ չեն սպասվում:

«Ազգի» կողմից. Ինչեր ասես, որ մեր հայրենակիցները չեն մոգոնում տարբեր երկրներում կեցության իրավունք կորզելու համար: «Կապուտակների» մասին շատ էինք լսել, կար ժամանակ, որ «հետապնդվող դաշնակցականների» թիվը կտրուկ աճել էր, ավելի ուշ ՀՀՇ-ական «հալածվածները» երեւան եկան: Սակայն առաջին անգամն ենք հանդիպում, որ «կոմունիստական» հայացքներն են առաջ քաշվում: Ականջդ կանչի, Խորեն Թոչունիչ:

Գեներալ Մուշառաֆը՝ Պակիստանի նախագահ

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ, 20 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Պակիստանի Իսլամական Հանրապետության նոր նախագահ դարձավ գեներալ Փերվեզ Մուշառաֆը: Նրան երդվեցրեց գերագույն դատարանի նախագահ Իրշադ Հասան Խանը: Նախկին նախագահ Ռաֆիկ Թարարը հրաժարական տվեց:

Գեներալ Մուշառաֆը իր ձեռքին պահեց նաեւ գործադիր իշխանության ղեկավարի, զինված ուժերի շտաբների պետերի միացյալ կոմիտեի նախագահի եւ շտաբի պետի պաշտոնները: Նա երկիրը կառավարում է 1999 թվականի հոկտեմբերից, երբ զինվորական հեղաշրջման հետեւանքով տապալվեց ժողովրդավարական հիմունքներով ընտրված վարչապետ Նավազ Շարիֆի գլխավորած կառավարությունը:

Գեներալի կողմից նախագահական լիազորություններ ստանձնելու իրավաբանական հիմք է հանդիսանում ժամանակավոր սահմանադրական օրենքը, որը հեղաշրջումից հետո ընդունել էր գեներալի վարչակազմը: Պակիստանի գերագույն դատարանը Մուշառաֆին պարտավորեցրեց մինչեւ 2002 թվականի հոկտեմբերը ընդհանուր ընտրություններ անցկացնել:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Աղասի անունով ազգական չունի

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի գրասենյակն այսօր հերքել է թուրքական «Միլլիեթ» թերթի հրապարակած այն տեղեկությունը, թե Թուրքիայում ավտովթարից զոհվել է Լ. Տեր-Պետրոսյանի զարմիկ Աղասի Տեր-Պետրոսյանը: «ՀՀ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Աղասի Տեր-Պետրոսյան անունով որեւէ ազգական չի ունեցել եւ չունի», նշված է գրասենյակի տարածած հերքման մեջ:

«Ազգ»-ի կողմից ավելացնենք, որ «Միլլիեթից» առաջ թուրքական մեկ այլ թերթ՝ «Աքշամ», հունիսի 17-ին գրել էր, որ ավտովթարից զոհվել է Լ. Տեր-Պետրոսյանի ... 40 տարեկան Աղասի որդին: Մինչդեռ նա նման անունով եւ այդ տարիքի որդի չունի:

ԽՆԴԻՐ

Երեւանի գերեզմանոցներում տեղ չկա

«Հատուկ սպասարկման» տնօրենը առաջարկում է դիակիզում

ԵՐԵՎԱՆ, 20 ՅՈՒՆԻՍԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեւանում նոր գերեզմանոցի համար հողատարածք հատկացնելու նպատակով քաղաքապետարանը դիմել է հանրապետության կառավարությանը: Ըստ Երեւանի քաղաքապետարանի «Բնակչության հատուկ սպասարկում» ՓԲԸ տնօրեն Գառնիկ Աղաջանյանի, արդեն դժվարացել է եղած գերեզմանատներում նոր տեղեր տրամադրելը, որի համար էլ հարցն ուղղել են իշխանություններին: Նրա կարծիքով, սակավահող մեր հանրապետության համար ավելի նպատակահարմար է անցնել աշխարհի համար ընդունելի դիահրկիզման ձեւին: Այդանով, նախ՝ կկրճատվեն հուղարկավորության ծախսերը եւ կլուծվի հողհատկացման խնդիրը: Ըստ ընկերության տնօրենի, նրանք, ովքեր ունեն «պապենական» գերեզմանատեղեր, կարող են օգտագործել դրանք, չնայած՝ դրանք էլ բոլոր սերունդների համար չեն: Թե ինչպես կընդունվի այս առաջարկությունը հայ եկեղեցու եւ ժողովրդի կողմից, Գ. Աղաջանյանը դժվարացավ պատասխանել, բայց ավելացրեց, որ նախ պետք է Երեւանում կառուցել դիակիզարան, հետագայում՝ սերնդափոխության հետ, ամեն ինչ իր տեղը կընկնի:

Մեր հարցմանն ի պատասխան, Ամենայն հայոց կաթողիկոսի մամլո խոսնակ Գնել Նալբանդյանը հայտնեց, որ Հայ առաքելական եկեղեցին ավանդույթի ուժով դեմ է դիակիզումին: Սակայն, քանի որ որոշ երկրներում այն կիրառվում է, ուստի, այդ երկրներում Հայ առաքելական եկեղեցու սպասավորները ծիսակարգը կատարում են մինչ դիակիզումը: Ընդսմին, Հայ առաքելական եկեղեցին պաշտոնական որոշում չի կայացրել դիակիզում երեւույթի առընչությամբ:

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Հանրակրթության վիճակը՝ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի մատուցմամբ

Արդյունավե՞տ է միջոցների հատկացումը

Երեկ Թեքեյան կենտրոնում քննարկվում էին աղքատության նվազեցման ռազմավարական ծրագրի կրթության ոլորտի խնդիրները: Նպատակն էր քննարկման ընթացքում հնչած որոշ առաջարկներ ընդգրկել ծրագրում: Հիմնական զեկուցողն էր ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի (UNDP) խորհրդատու Միլիա Ալին:

Նա մասնավորապես այն կարծիքին էր, որ չնայած Հայաստանում գրեթե 100 տոկոս գրագիտություն գոյություն ունի, բայց վիճակն այստեղ վատացել է: Այդ կարծիքը հիմնավորելու նպատակով նա վկայակոչեց մի շարք ցուցանիշներ: Այսպես՝ գածրացել է երեխաների ընդգրկվածությունը դպրոցներում: Եթե 1991/92 թթ. դա կազմում էր 85 տոկոս, ապա 1999/2000 թթ.՝ 77 տոկոս: Սակայն են հանրակրթությանը տրամադրվող ռեսուրսները, որոնք արդյունավետ չեն էլ օգտագործվում: Ներկայումս կրթությանն է տրամադրվում համախառն ներքին արդյունքի 2 տոկոսը: Դա նշանակում է, որ այդ գումարը կազմում է 30 դոլար յուրաքանչյուր աշակերտի համար՝ նախկինում եղած 600 դոլարի փոխարեն: Հաջորդը՝ աշակերտների թվի համեմատ մեծ է ուսուցիչների թիվը: Հարաբերակցությունն այսպիսին է, 10 աշակերտին՝ 1 ուսուցիչ: Խիստ ցածր է ուսուցիչների աշխատավարձը: Ուսումնական պլանը եւս փոփոխման կարիք ունի:

Ի՞նչ է առաջարկվում այս խնդրի լուծման համար: Անհրաժեշտ է փոխել կրթության որակը եւ բովանդակությունը, ուսումնական պլանը դարձնել ավելի ստեղծագործական եւ վերլուծելու ունակություններ սովորեցնող, միավորել որոշ թերբեռնված դպրոցները, ուսուցիչների թիվը կամ որոշ չափով կրճատել, կամ հնարավորություն ստեղծել քիչ դասաժամեր ունեցողների դասաժամերն ավելացնելու, ուսուցիչներին տրամադրել խթաններ աշխատանքի արդյունավետությունը բարձրացնելու համար եւ այլն:

Սակայն ներկայացված առաջարկներից ոչ բոլորին էին համամիտ սեմինարին հրավիրված մի շարք դպրոցների տնօրեններ: Նրանց կարծիքով անընդունելի է դպրոցների միավորման եւ ուսուցիչների կրճատման առաջարկը: «Հոգեբանորեն խիստ դժվար է աշխատանքից զրկել գործընկերոջը՝ ուսուցչին», ասում էին տնօրենները: Սակայն առավել մտահոգիչն այն էր, որ այդ քայլով արտագաղթի եւս մեկ աղբյուր է բացվելու: Ուստի այդ առաջարկը Հայաստանի դեպքում չի կարելի կիրառել:

Տնօրենների կարծիքով՝ ցածրորակ չէ նաեւ ուսումնական պլանը, որը գիտելիքների լուրջ պաշար է ապահովում:

Բարեփոխումների անցկացման վերաբերյալ ընդհանրապես դպրոցների ներկայացուցիչներն իրենց առանձնահատուկ կարծիքն ունեին: Նրանք գտնում են, որ բարեփոխումները պետք է իրականացվեն աստիճանաբար, փորձարկման որոշ ճանապարհ անցնելուց հետո, համապատասխան հիմքեր ապահովելով:

ՄԱԿ-ի Հայաստանի գրասենյակի եւ կառավարության բարեփոխումների տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնի կազմակերպած միջոցառման ընթացքում քննարկված հարցերն այսքանով չսահմանափակվեցին: Միջոցառումն էլ, անշուշտ, տեսակետների փոխադարձ ճշտման առումով որոշակի նշանակություն ունեցավ: Այդուհանդերձ, դարձյալ ծագում է նմանատիպ ծրագրերի քննարկման ընթացքում մշտապես առաջացող հարցը՝ ծի՞շտ եւ արդյունավե՞տ է նյութական ոչ փոքր միջոցներ ուղղել արտասահմանյան փորձագետների կողմից մեր խնդիրներն ուսումնասիրելու համար: Հասկանալի հանրակրթության բնագավառում դրանք այնքան ակնառու են եւ ակնհայտ, որ անհրաժեշտ է միայն հավաքել եւ դասակարգել: Մի՞թե Բանգլադեշը ներկայացնող ՄԱԿ-ի պաշտոնյան, որի ունակությունների նկատմամբ որեւէ կասկած չունենք, ավելի լավ կարող է պատկերացնել մեր դպրոցի խնդիրները եւ դրանց լուծման հնարավոր ուղիները: Կարծում ենք, հարցը հռետորական չէ եւ ունի միանշանակ պատասխան, ինչը մեզ անշահախնդիր օգնելու նպատակ ունեցող միջազգային կազմակերպությունները պետք է նկատի ունենան:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Աղքատության նվազեցման «ուղիները»

Աղքատության նվազեցման ռազմավարության ծրագրի առնչությամբ հասարակայնության տեսակետները եւ իշխող տրամադրությունները պարզելու նպատակով Tacis-ի շրջանակներում ստեղծված «Աջակցություն ազգային համակարգման կենտրոնին» կառույցը նախաձեռնել եւ իրականացնում է քննարկումների շարք՝ թվով 21 կլոր սեղան, որից 10-ն արդեն կայացել է: Ինչպես տեղեկացանք, քննարկումները հատկապես թեժ բնույթ են կրել «Աջակցություն ազգային համակարգման կենտրոնին» ծրագրի ղեկավարության՝ Հայաստանի մարզային բնակչության հետ ունեցած հանդիպումների ընթացքում: Այս փաստն, անշուշտ, բացատրության կարիք չունի. հայտնի է, որ մարզերում, բնակչության սոցիալական ապահովությանն առնչվող արդեն «ճահճացած» խնդիրների առումով, իրավիճակն ավելի լարված է: Իրենց հանապազօրյա խնդիրներն ու հոգսերն օտարերկրյա հյուրերին ներկայացնելու համար մարզերի (նաեւ՝ մայրաքաղաքի) բնակիչներին ամենեւին էլ հարկավոր չէ հիմք ընդունել աղքատության նվազեցման ինչ-որ մի ծրագիր (եւս մեկը՝ եղած տասնյակ տեսությունների շարքում). նրանք պարտ խոսակցություններից հոգնել են, որովհետեւ այդ հանապազօրյա հոգսերի եւ իրենց անհուսության քեռն ամեն օր են կրում:

Ինչեւէ, հերթական քննարկման հրավիրյալները լրատվամիջոցներն էին: Երեկ Tacis-ի շրջանակներում գործող վերոհիշյալ ենթածրագրի ղեկավար Դիդյե դը Լա Մեսրին հանդիպման մասնակիցներիս հավաստիացրեց, թե բնակչության արտահայտած ռազմավարական ծրագրին առնչվող բոլոր դիտողություններն ու դատողություններն անպայման հաշվի են առնվելու եւ հաշվետվության տեսքով տրվելու են Եվրահանձնաժողովին, որն էլ իր հերթին ինչ-որ լծակներ կգտնի (պարզ է, թե որ լծակների մասին է խոսքը)՝ աղքատության վերաբերյալ կառավարության մոտեցումները ճշտելու, ռազմավարական ծրագիրն էլ ավելի իրատեսական ու կիրառելի դարձնելու համար: Քննարկման ընթացքում հերթական անգամ արծարծեցինք այն ամենը, ինչն առանց մեր արձանագրման էլ պարզ է ու տեսանելի. առանձնապես մանրակրկիտ քննարկման արժանացան կոռուպցիային, մենաշնորհներին առնչվող հարցերը, անօրինականությունները կրթության, առողջապահության, բնապահպանության եւ այլ ոլորտներում: Եզրակացություններում, իհարկե, լավատեսություն չկար, իսկ ծրագրի ղեկավարի համոզմունքը, թե «մենք պետք է մի կապող օղակ դառնանք քաղաքացիական հասարակության ու երկրի կառավարության միջեւ», առնվազն կասկածելի ու միամիտ հնչեց. կապակցել անկապակցելի՞ն...

Ա. ԴՈՎԼԱԹՅԱՆ

Հնչակյան կուսակցությունը վերադառնում է Հայաստանի քաղաքական դաշտ

Վստահեցնում էին ՍԴՀԿ-ի առաջնորդները

Կիրակի օրը Հայաստանի սոցիալ-դեմոկրատական հնչակյան կուսակցությունը Սեղրիում բացեց 1915-ին Պոլսում կախաղան բարձրացված ազգային-ազատագրական պայքարի հերոս Փարամազին նվիրված հուշահամալիրը:

Ավելի վաղ Կիպրոսում կայացել էր կուսակցության 17-րդ համագումարը: Սույն իրադարձությունները երեկ լրագրողներին մանրամասնում էին կուսակցության կենտրոնական վարչության փոխատենապետ Վազգեն Կասեմջյանը եւ Հայաստանի կազմակերպության կենտրոնական վարչության ատենապետ Ջորջ Հակոբյանը: Կուսակցական ներքին խնդիրների, անդամների միջեւ հակասությունների առումով վերջիններս հավաստեցին, թե համագումարը պաշտոնապես կուսակցության շարքերից հեռացրել է ՀՍԴՀԿ-ն «պառակտող եւ հեղինակազրկող» Եղիա Նաջարյանին եւ Էռնեստ Սողոմոնյանին, որոնք, ի դեպ, ներկայացրել են հնչակյաններին մեր երրորդ հանրապետության առաջին խորհրդարանում: Այնպես որ, տրն Կասեմջյանը նշեց, թե հաղթահարելով նման պառակտիչներ ունենալու անհաջողությունն, իրենք մասնակցելու են խորհրդարանական հաջորդ ընտրություններին եւ սկսել են աշխատել այդ ուղղությամբ:

Հնչակյանների կիպրոսյան համագումարը նաեւ նորացրել է կուսակցության ծրագիրն ու կանոնադրությունը: «Փոփոխությունները կատարել ենք ծրագիրը համապատասխանեցնելով անկախ պետականության գոյության հանգամանքին: 114 տարի առաջ չէինք կարող խոսել գոյություն չունեցող պետության, ասենք, տնտեսության մասին», պարզաբանեց տրն Հակոբյանը:

Համագումարի ընդունած հայտարարությունն իր առանձնացրած մտահոգություններով չի տարբերվում մեր մյուս քաղաքական ուժերի բարձրացրած հարցերից: Այսպես, նշելով, թե Ղարաբաղյան խնդիրն այսօր հասել է իր ամենավճռական հանգրվանին, հնչակյաններն ընդունելի լուծում են համարում ԼՂ-ի միացումը Հայաստանին, կամ, առնվազն, նրա անկախ պետականության ամրագրումը դիվանագիտական ճանապարհով:

Ղարաբաղյան խնդրի առկայության պայմաններում, նաեւ Հայաստանի անվտանգության տեսանկյունից որպես մեր հանրապետության արտաքին քաղաքականության առաջնահերթություններ առանձնացնում են Ռուսաստանն ու Իրանը: Վ. Կասեմջյանը նշեց, թե այս առթիվ իրենք արդեն հանդիպել են Լիբանանում վերոհիշյալ երկրների դեսպանների հետ ու պատրաստվում են հանդիպել նաեւ Հայաստանում ՌԴ եւ ԻԻՀ դեսպանների հետ: Հայ դատի խնդրի շրջանակներում հնչակյանները պնդելու են հողային պահանջատիրությունը, «մինչեւ Հայաստանը չասի իր վերջին խոսքը»:

ՍԴ հնչակյան կուսակցության հայտարարությունը քննադատում է հայաստանյան իշխանությունների կառավարության, դատական իշխանության կասկածելի անկախության համար, որոնք խոչընդոտում են ներդրումների հոսքին եւ տնտեսության զարգացմանը:

Ելքը հնչակյանները տեսնում են համակարգային հրատապ փոփոխությունների մեջ, ինչի համար սոցիալ-դեմոկրատական ուղղության 14 կազմակերպությունների հունիսի 23-ին հրավիրում են «կլոր սեղանի»՝ ծրագրի մշակման հետագա գործունեության վերաբերյալ միասնական հռչակագիր ստորագրելու:

Վերադառնալով հնչակյան հերոսի արձանին՝ տրն Հակոբյանը նշեց, թե հուշահամալիրի կառուցումը Սեղրիում քաղաքական հստակ դիրքորոշման արտահայտություն էր (ի դեպ, Փարամազը ծագումով Սեղրիից է), այն է՝ Հայաստանի տարածքները որեւէ բանակցությունում սակարկության առարկա չեն կարող լինել:

Լ. Գ.

Գիտնականների վարձատրությունը՝ ուշադրության կենտրոնում

Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության պարզաբանումները

Հանրապետության գյուղատնտեսության բնագավառի մի խումբ գիտնականներ հունիսի 16-ին **«Ազգ»** օրաթերթի միջոցով իրենց նամակն են ներկայացրել ՀՀ նախագահին՝ «Գիտնականները բողոքում են չստացած աշխատավարձերի համար» հոդվածում: Նամակագիրների խոսքը վերաբերում է այն բանին, որ 2000 թ. հուլիսի 1-ից մինչեւ այսօր պայմանագրով նախատեսված «Գյուղատնտեսության բարեփոխումների աջակցության ծրագրի» շրջանակներում թեմաները կատարող գիտնականները վարձատրություն չեն ստացել: ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության արտաքին կապերի եւ լրատվության վարչությունը հարկ է համարում հանդես գալ իր պարզաբանությամբ:

Նախ՝ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի կողմից ԱԺ-ում բազմիցս ասված եւ հոդվածում մեջբերված նախարարի այն արտահայտությունը, որ պետությունը գիտության հանդեպ աշխատավարձի պարտք չունի, համապատասխանում է իրականությանը: Նշենք, որ «բյուջետային աշխատավարձ» է համարվում այն աշխատավարձը, որը ՀՀ պետական բյուջեով առանձնացվում է տնտեսագիտական «Պետական հիմնարկների, դրանց ենթակա բյուջետային հիմնարկների աշխատողների աշխատավարձ» հոդվածով, որոնց գծով արդեն վճարվել է մայիս ամսվա աշխատավարձն ամբողջությամբ: Ինչ վերաբերում է հանրապետության գիտահետազոտական ինստիտուտների աշխատակիցներին, ապա նրանց աշխատավարձերը նախատեսված է հատկացնել պետական պատվերով իրականացվող թեմատիկ ֆինանսավորմամբ, «Թեմատիկ ֆինանսավորում եւ դրա հետ կապված այլ ծախսեր» ծրագրով: Վերջինս իրականացվում է ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության տնտեսագիտական մեկ՝ «Այլ ծառայությունների ձեռքբերման ծախսեր» հոդվածով: Այն ներառում է ոչ միայն աշխատավարձը, այլեւ թեմատիկայի մյուս բոլոր անհրաժեշտ ծախսերը: Եթե վերը նշված եւ նման (առողջապահություն, տեղեկատվություն, պատրոններ, գյուղատնտեսական եւ բնապահպանական ծրագրեր, կապիտալ շինարարություն) ծրագրերը զանգվածային լրատվության միջոցներում ներկայացվում են որպես միայն աշխատավարձ, ապա ընդհանրապես պետական բյուջեի զգալի մասը կարելի է մեկնաբանել նման խեղաթյուրումով, քանի որ բոլոր ֆինանսական գործառնություններն իրենց շրջանառության որոշակի փուլում (անկախ պետական, թե առեւտրային) մասնակիորեն ուղղվում են աշխատավարձերին կամ դրանց հավասարեցված այլ վճարումներին:

Միաժամանակ հայտնում ենք, որ 2001 թ. առաջին կիսամյակի ճշտված պլանով ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարությանը «Թեմատիկ ֆինանսավորում եւ դրա հետ կապված այլ ծախսեր» ծրագրով նախատեսված 485024.2 հազ. դրամի դիմաց արդեն հատկացվել է 419071.1 հազ. դրամ, կամ ծախսերի 86,4 տոկոսը:

Հարկ ենք համարում նշել, որ գիտական հիմնարկների 2000 թ. պարտքերի մարման նպատակով ՀՀ կառավարության 2001 թ. մարտի 12-ի թիվ 182 որոշմամբ 2001 թ. առաջին եւ երկրորդ եռամսյակներում «Նախորդ բյուջետային տարիների արդյունքներով առաջացած պարտքի մարում» ծրագրով նախատեսված հատկացումները՝ 370121.0 հազար դրամ գումարով ֆինանսավորվել են ամբողջությամբ:

ՀՀ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԵՎ ԷԿՈՆՈՄԻԿԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՊԵՐԻ ԵՎ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ժԱ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ

Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com

www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221

Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353

Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483

Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353

Apple Macintosh
համակարգչային ցանցը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ **ընթացիկ**

Կատարված քայլերը խառն են, ինչպես իրենց գործելաոճը

Հոկտեմբերի 27-ի գործով ԱԺ հանձնաժողովն այցելեց մեկուսարաններ

Թերեւս ոչ մի ժամանակավոր հանձնաժողով, որ ստեղծվել է Ազգային ժողովի կողմից, այնքան հաճախականությամբ նիստեր չի գումարել, որքան հոկտեմբերի 27-ի գործով ամբաստանյալների անվտանգությունն ապահովող իրավապահների գործունեությունն ուսումնասիրող հանձնաժողովը: Զարմանալի է, որ այդ ընթացքում հանձնաժողովը դեռ չի կարողացել հստակ գործունեության պլան մշակել: Իսկ առանձին նախաձեռնությունները կարծես պահի տակ որոշված քայլեր լինեն, որոնք տրամաբանական շաղկապվածություն չունեն: Պատահական չէ, որ հանձնաժողովի յուրաքանչյուր որոշում կամ քայլ մեծ աղմուկի պատճառ է դառնում:

Մի քանի նիստ հազիվ գումարած հանձնաժողովը հանկարծ որոշեց «խնդրանքով» դիմել առաջին ատյանի դատարան ամբաստանյալներին ազգային անվտանգության մեկուսարանից ՆԳՆ Նուբարաշենի մեկուսարան տեղափոխելու թույլտվության համար՝ կապված այն բանի հետ, թե Հունանյանն իր ցուցմունքներում ակնարկել է նախկին ՊԱԿ-ի հետ ունեցած իր կապերի մասին: Այդ քայլին հաջորդած տարաբնույթ կարծիքների հեղեղը, հանձնաժողովի անդամների տարակարծությունները, ուժային նախարարների միանշանակ դեմ արտահայտվելը վկայեցին, որ քայլը լուրջ վերլուծությունների վրա հիմնված չէր:

Դրան հետեւեց հանձնաժողովի հայտարարության մի հրապարակում, ըստ որի բոլոր քաղաքացիներին հնարավորություն է տրվում մեկուսարաններում, դատարանում եւ դատավարության ժամանակ իրավապահների, պաշտոնատար անձանց անօրինական գործողությունների, ԱԱ մեկուսարանում Նաիրի Հունանյանին պահելու օրինականության եւ Նորայր Եղիազարյանի 2000 թ.-ի օգոստոսի 29-ին մահվան հանգամանքների կապակցությամբ տեղեկություններ ունենալու դեպքում դիմել իրենց:

Հանձնաժողովի փոխնախագահ Գագիկ Կոստանդյանը հայտարարության անհրաժեշտությունը բացատրեց, թե «Պատերի տակ հազար տեսակ խոսակցություններ ենք լսում, պե՞տք է փարատենք այդ կասկածները, թե՞ ոչ»: Եթե պատերի տակ լսվող խոսակցությունները ընդ որում ամենաֆանտաստիկ բնույթի, ամբողջովին հանձնաժողովն իր ուսումնասիրության առարկան դարձնի, ապա դրանց շուրջ տարվող աշխատանքները չեն ավարտվի անգամ դատավարության վերջանալուց հետո: Եվ չնայած նկատի են առնվում գործին քիչ թե շատ ծանոթ պաշտոնատար անձինք, այնուամենայնիվ, հայտարարության մեջ որեւէ կոնկրետացում այդ առումով չկա:

Եվ հետո ո՞վ կարող է ստացված տեղեկատվության աղբյուրի՝ քաղաքացու անվտանգությունը երաշխավորել, եթե այդ մասին ոչ մի բառ հայտարարության մեջ գրված չէ:

Հանձնաժողովի շրջանակներում հինգ աշխատանքային խմբեր ստեղծվեցին՝ կազմված 2-ական պատգամավորից, որոնք ուսումնասիրությունները պետք է կատարեին առանձին վայրերում՝ մեկուսարաններ, դատարան, գործին առնչվող փաստաթղթեր եւ այլն:

Եվ չնայած դեռեւս չեն հստակեցվել այդ խմբերի կոնկրետ անելիքների շրջանակները, փորձագետներ չեն նշանակվել, երեկ հանձնաժողովը որոշեց ողջ կազմով այցելել նախ ՆԳՆ, ապա նաեւ՝ Ազգային անվտանգության մեկուսարաններ: Թե կոնկրետ ինչ էին անելու այնտեղ պատգամավորները, այդպես էլ չհստակեցվեց: Հանձնաժողովի անդամ Հակոբ Հակոբյանի տեղեկությամբ. «Հարցերով պետք է դիմենք մեկուսարանի աշխատակիցներին, առաջին հերթին պարզելու, թե ո՞ր մեկուսարան ո՞վ պետք է այցելի, ո՞ր ժամին, հետո կտեսնենք ոնց ենք կազմակերպում մեր աշխատանքները»: Պրն Հակոբյանին հիշեցրեցինք, որ հանձնաժողովն ստեղծվել է հենց այն նպատակով, որ երբ անդամները ցանկանան, կարողանան մուտք գործել մեկուսարաններ, իրավիճակին տեղում, ինչու չէ, նաեւ հանկարծակի ծանոթանալու:

Սակայն նույն հանձնաժողովի մեկ այլ անդամի՝ Ղուկաս Ուլիխանյանի բնորոշմամբ. «Առաջին այցը ճանաչողական բնույթի է: Երբ մենք մեր փորձագետներին ներկայացրած կլինենք, դրանից հետո յուրաքանչյուրս մեզ համար կոնկրետ աշխատանքային պլան կկազմենք: Այս անգամ այցելում ենք ծանոթանալու մեկուսարանի ընդհանուր վիճակին»:

Հակված ենք կարծելու, որ հանձնաժողովի այցը հենց այս նպատակն է հետապնդում, քանի որ դա ավելի շատ տեղեկություն կտա, քան ԱԱ մեկուսարանի աշխատակիցներին հարցաքննելը, առավել եւս, որ պատգամավորները խնդիր ունեն վերջապես հասկանալու, թե ի վերջո ո՞րն է ճիշտ. ամբաստանյալներին ԱԱ մեկուսարանում թողնե՞լը, թե՞ ՆԳ համակարգ տեղափոխելը: Անհասկանալին թերեւս այն է, թե ինչո՞ւ այս այցը նախօրոք չէր կազմակերպվում, չէր ուսումնասիրվում ճշկու մեկուսարանների ներկա վիճակն անվտանգության ապահովման երաշխիքների տեսակետից, նոր դրանից հետո որոշվեր՝ տեղափոխման խնդրանքով դիմե՞լ դատարանին, թե՞ դրա անհրաժեշտությունն այլեւս չկա: Մյուս կողմից, շատ ավելի նպատակահարմար կլիներ, որ պատգամավորները նախ վճռեին փորձագետների նշանակման հարցը, ապա մեկուսարաններ այցելեին, ինչը նրանց կօգներ առավել պրակտիկ ծանոթանալու իրավիճակին:

Ինչեւէ. այսօր հանձնաժողովը եւս նիստ կգումարի՝ լուծելու փորձագետների խնդիրը: Պատգամավոր Հակոբ Հակոբյանի հավաստմամբ՝ հանձնաժողովի յուրաքանչյուր անդամ երեք փորձագետից կազմված խումբ կունենա, որոնցից կվարձատրվի միայն մեկը, մյուսները կաշխատեն հասարակական հիմունքներով: Եթե հաշվենք, որ հանձնաժողովը 12 անդամ ունի, ապա փորձագետների բանակը համալրելու են 36 հոգի, որոնցից կվարձատրվեն 12-ը միայն: Թե ո՞րն է լինելու մյուս 24-ի շահագրգռության հիմքը, հանձնաժողովը թերեւս կփորձի պարզել այսօր՝ խմբերի անելիքները որոշելու հետ:

Ի դեպ, ինչպես տեղեկացանք, հանձնաժողովի դիմումը դատարանին արդեն ուղարկվել է:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

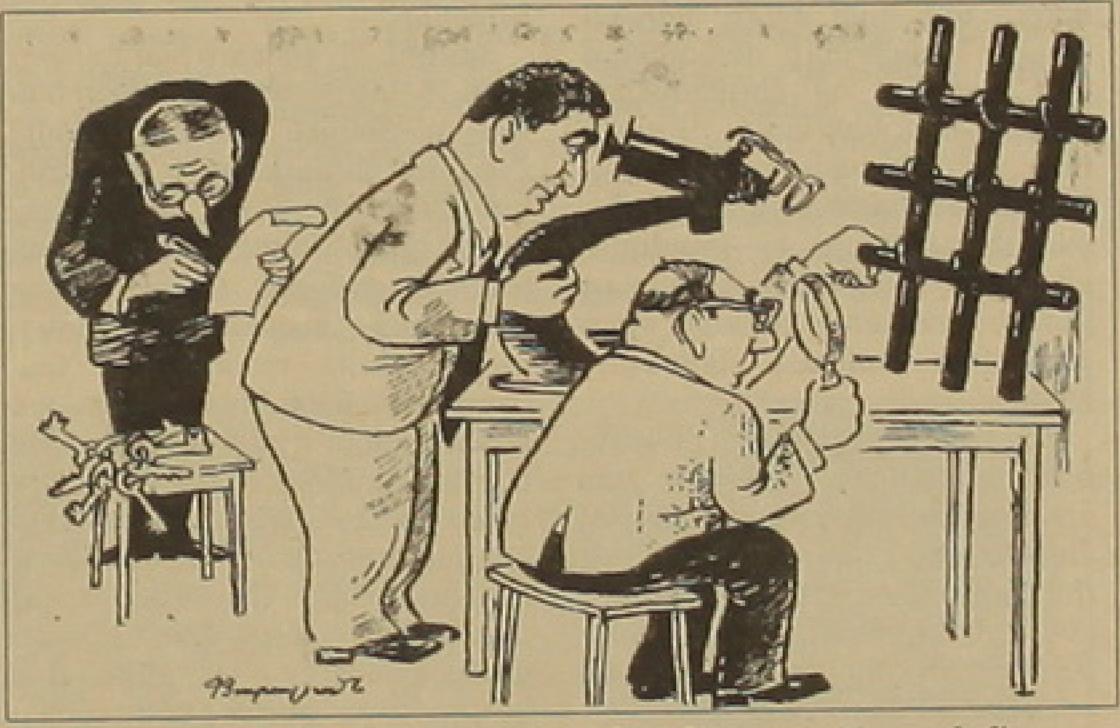

Հոկտեմբերի 27-ի գործով վեց ամբաստանյալներ համաներումով ազատ արձակվեցին

Սկիզբը էջ 1

Հիշեցնենք, որ ամբաստանյալներից Միսակ Մկրտչյանը եւ Սարգիս Ղլեչյանը նախնական կալանքի տակ չէին գտնվում, սակայն երկուսն էլ նախընտրեցին համաներումով ազատ արձակվել: Նախնական կալանքի տակ գտնվող Արմեն Գասպարյանը եւ Ավետիք Մինասյանը հոկտեմբերի 27-ին հերթապահել էին ԱԺ պահակակետերում եւ մեղադրվում էին ծառայական պարտականությունները չկատարելու անփութության մեջ: Նրանք ազատ արձակվեցին համաներման որոշման առաջին կետի «բ» ենթակետով: Սարգիս Եթիմյանը մեղադրվում էր ապօրինի զենք ինքնաձիգ հրազեն պահելու մեջ, որը հետագայում հանձնել է ամբաստանյալ Դերենիկ Բեջանյանին: Նա ազատվեց ՀՀ պաշտպանության համար մղված մարտական գործողություններին մասնակցելու համար, որի վերաբերյալ ՊՆ-ից համապատասխան տեղեկանք կար քրեական գործում:

Արմեն Հարությունյանը մեղադրվում է տեռորիստական ակտի մասին իմանալ-չհայտնելու մեղադրանքով ՀՀ քր. օր.-ի 84 հոդված, որով առավելագույն պատժաժամկետը 3 տարի է, նշված հոդվածի վրա նույնպես տարածվում է համաներումը: Սարգիս Ղլեչյանը նույնպես մեղադրվում էր ապօրինի զենք տրճանակ պահելու համար, որը հետագայում հանձնել է ամբաստանյալ Դերենիկ Բեջանյանին: Համաներումով նա ազատ արձակվեց իբրեւ 60 տարին լրացած անձ: Միսակ Մկրտչյանը եւս մեղադրվում էր իր տանը ռազմամթերք փամփուշտներ պահելու համար, որը չի առնչվում հոկտեմբերի 27-ի գործողություններին: Նա նույնպես գերադասեց համաներումով ազատ արձակվել, չնայած բոլորն այն կարծիքին էին, որ կարող էր սկզբունքորեն պայքարել արդարացման համար:

Որոշումն ընթերցելուց հետո նախագահողն ընդմիջեց դատական նիստը, որի ընթացքում ոստիկանությունը բացեց վանդակաճաղերը եւ դատարանի հեռնադռնով ամբաստանյալներին ուղեկցեց դուրս:

Հիշեցնենք, որ դատաքննությունը սկսվելուն պես հիշյալ վեց ամբաստանյալները տարբեր միջնորդություններ են ներկայացրել դատարանին՝ իրենց մասով քրեական գործն առանձնացնելու խնդրանքով, քանի որ նախաքննությամբ հաստատված էր՝ նրանք ոչ մի կապ չունեն հոկտեմբերի 27-ն իրականացրած ահաբեկչական խմբի եւ բուն գործողության հետ: Նրանց միջնորդությունները մշտապես մերժվել են վաղաժամ համարվելով, միաժամանակ դատավորը հուշել է, որ զրկված չեն դատաքննության որոշակի փուլում միջնորդությունը կրկնելու հնարավորությունից: Միսակ Մկրտչյանն ամիսներ առաջ դատարանի աջակցությունը խնդրեց՝ կամ միջնորդել դատախազությանն իր նկատմամբ քրեական գործ հարուցելու համար, կամ ազատել ամբաստանյալի կարգավիճակից: Նրա միջնորդությունը նույնպես մերժվեց վերը նշված պատճառաբանությամբ:

Առհասարակ դատաքննության մասնակիցների մեծամասնությունը գտնում էր, որ ճիշտը նրանց մասով քրեական գործն առանձնացնելն է եւ դատարանում հոկտեմբերի 27-ի գործողությունների բուն մասնակիցների հարցը քննելը: Սակայն մեղադրող կողմը, հետագայում նաեւ տուժողների իրավահաջորդների ներկայացուցիչները շատ հաճախ դեմ գնալով իրենց սկզբունքներին, կամ ձեռնպահ էին մնում հարցը քննելուց, կամ դեմ էին արտահայտվում: Սակայն միանշանակ պարզ էր, որ վաղ թե ուշ նրանցից ոմանց ազատ արձակելու հարցը կրկին հայտնվելու էր օրակարգում: Հակառակ դեպքում մեղադրող կողմի համար չափազանց դժվար կլիներ հիմնավորել նրանցից ոմանց մեղադրանքը, հատկապես հոկտեմբերի 27-ին առնչություն ունենալու առումով:

Մեր հրապարակումներում առիթ ունեցել ենք ասելու, որ նախաքննությունը տպավորություն ստեղծելու նպատակով էր նրանց դատակոչել այս քրեական գործով, իր աշխատանքն արդարացված համարելու առումով: Համաներումը կիրառելուց հետո հոկտեմբերի 27-ի քրեական գործով 13 ամբաստանյալներից 7-ը մնացին, նրանք, ովքեր այդ օրը գտնվել են ԱԺ-ում: Թեպետ դատարանի դահլիճում գտնվող տուժողներին ներկայացնողները անհանգստություն չարտահայտեցին ամբաստանյալներից 6-ին ազատ արձակելու առիթով, սակայն չի նշանակում, որ այս հարցում անգամ հետագայում շահարկումներ չեն լինելու: Թեպետ ընդգծենք, որ համաներման որոշումն ընդունել է այն ԱԺ-ն, որտեղ կատարվել է հանցագործությունը, եւ որի մեծամասնությունը տուժող է ճանաչվել այս քրեական գործով:

Ո՞Վ ԿԳՆԻ

«Ալմաստը» հավանում են, բայց չեն առնում

«Նման հարկերով հնարավոր չէ վերագործարկում», պնդում է տնօրենը

Մոտ մեկ ամիս առաջ տեղեկացրել էինք, որ վերջնական փուլում են Երեւանի արդյունաբերական հսկաներից մեկի՝ «Ալմաստ» գործարանի հիման վրա հայ-իրանական համատեղ ձեռնարկություն ստեղծելու բանակցությունները: Այն ժամանակ գործարանի գործադիր տնօրեն Գուրգեն Բզնունին հավաստիացնում էր, թե ամենաուշը մայիսի վերջին կկնքվի ՀՁ-ի պայմանագիրը, ըստ որի իրանական «Կոհինուր» ընկերությանը կփոխանցվի «Ալմաստ» ՊՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 63 տոկոսը, իսկ 37 տոկոսը կմնա կոլեկտիվին: Պայմանագրով իրանական կողմը առաջիկա երեք տարիների ընթացքում պետք է փակեր ձեռնարկության բոլոր պարտքերը (մոտ 400 հազ. դոլար) եւ կատարեր 1,5 մլն-ի ներդրումներ, ձեռնարկության աստիճանական վերագործարկմամբ հասներ տարեկան մինչեւ 20 հազ. ալմաստափոշու մշակման ցուցանիշի ու 300 աշխատատեղի ապահովման:

Օրերս տեղեկացանք, որ իրանական կողմի ձգձգումների պատճառով պայմանագիրը դեռ չի ստորագրվել: Վաղը պայմանագրի կնքման վերջին ժամկետն է, իրանական կողմը ընկերության 63 տոկոս բաժնետոմսերի փաթեթի ձեռքբերման իրավունքի համար պետք է վճարի 200 հազ. դոլար: Եթե դա տեղի չունենա, ՀՀ կառավարությունը ըստ ամենայնի կմտածի գործարանը գնելու այլ մտադրությունների մասին, որոնցից ամենաիրատեսականը ռուսական մի ներդրումային խմբի կողմից է: Այն ընթացքում, երբ իրանցի ներդնողների խնդրանքով պայմանագրի ստորագրումը անընդհատ հետաձգվում էր, գործարանի նկատմամբ հետաքրքրություն է հանդես բերել IBC (International business center) խումբը, որի մեջ ընդգրկված են ռուսական խոշոր արդյունաբերական համալիրների (ֆինանսավորման աղբյուրներից մեկը ռուսական ավիակոմպլեքսն է) ղեկավարներ, ըստ որում՝ մեծ մասամբ հայազգի գործարարներ:

«Ալմաս»-ի վերագործարկման գործընթացը արդեն շարունակվում է 2-3 տարի: Այդ ընթացքում գործարանով հետաքրքրվում էր նաեւ ամերիկյան «Օլիմպիա» ընկերությունը, որը, ինչպես մեր նախորդ տեղեկատվության մեջ նշել էինք, վերջին պահին հրաժարվել էր՝ ՀՀ հարկային դաշտը, կոմունիկացիաները, ինչպես նաեւ գործարանի ընդհանուր վիճակը գնահատելուց հետո: Ինչ վերաբերում է այդ երեք հանգամանքին՝ հարկային դաշտ, կոմունիկացիաներ ու գործարանի ընդհանուր վիճակ, ապա «Ալմաստի» գործադիր տնօրենի կարծիքով, հատկապես առաջինը մեծ խնդիր է դարձել Հայաստանի համար. «Արդյունաբերական կենտրոնների վերագործարկումը այսպիսի անուղղակի հարկերով, այսպիսի պրոբլեմներով երկրում, ուղղակի անհնար է»: Ըստ նրա, հարկերն ուղղակի խեղդում են առանց այն էլ խեղդված ձեռնարկություններին, որոնք առաջին հերթին խնդիր ունեն վերականգնելու տեխնոլոգիապես մաշված հաստոցային պարկերը, արդիականացնելու տեխնոլոգիական շղթաները եւ այլն: «Այսօրվա հարկային քաղաքականությամբ մենք փոշիացնում ենք հիմնական միջոցները, շրջանառու միջոցները, դրանով զրկում ենք ձեռնարկությանը վերագործարկման հնարավորությունից ու կայանալուց, իսկ տեղական արտադրողին՝ դնում ներմուծողների նկատմամբ անհավասար մրցակցային պայմաններում», ասում է «Ալմաստի» տնօրենը: Ամենացայտուն օրինակը, ըստ նրա, թերեւս, «Գրանդ տոբակոն» է, որը, փաստորեն, այսօր աշխատում է դեմպինգային գներով ծխախոտ ներմուծողների հետ անհավասար պայմաններում: Այսպես շարունակվելու դեպքում, պրն Բզնունու դիտարկմամբ, «ԳՏ»-ն լուրջ խնդիրներ կունենա եւ կդառնա վատագույն օրինակը այլ տեղական արտադրողների համար:

Գ. ՄՈՒՌՈՅԱՆ

Ընտրությունների «մարաթոնին» գնում ենք դեռեւս անպատրաստ

Կարեւորագույն հարցերը քաղաքական համախմբվածություն են պահանջում

2002 թվականի կեսերից Հայաստանը թեւակոխում է ընտրությունների տեւական շրջան: Նախ կկայանան տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները, իսկ հաջորդ տարվա փետրվարին ՀՀ նախագահի եւ ապրիլին՝ ԱԺ պատգամավորների ընտրությունները: Եվ չնայած դրան, երկրի համար կարեւորագույն այդ միջոցառումներին գնում ենք դեռեւս անպատրաստ:

Առանձին ընտրությունները տարբեր ընտրատարածքներում շարունակ վկայում են, որ հին հիվանդությունը ընտրացուցակների հետ կապված, առողջացման միտումներ չի արձանագրում, իսկ ընտրական գործընթացի բարեփոխումների ծրագրային փաթեթի շուրջ տարվող աշխատանքները բավականին դանդաղ ընթացք ունեն: Այսուհանդերձ եւ Եվրախորհրդի, եւ Հայաստանում օրենսդրական գործունեությանը մշտապես հետեւող Վենետիկյան հանձնաժողովի կողմից այս ընթացքում առաջադրվող բարեփոխումներ կատարելու պահանջները հույս են ներշնչում, որ Ազգային ժողովը, կառավարությունը եւ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը կկարողանան համատեղ ուժերով «Ընտրական օրենսգիրքն» այս ընթացքում հասցնել վերջնական կամ գրեթե վերջնական տեսքի:

Գոյություն ունեն երեք լրջագույն հիմնախնդիրներ, որոնք բացառապես քաղաքական լուծում են պահանջում. առաջինը ԱԺ ընտրություններում համամասնական եւ մեծամասնական տեղերի հարաբերակցության հստակեցումն է: Նախորդ տարի խորհրդարանը կարեւոր քայլ կատարեց այս ուղղությամբ՝ մեծացնելով համամասնական տեղերի քանակը խորհրդարանում: Սակայն բազմաթիվ քաղաքական կազմակերպություններ եւ հատկապես կուսակցություններ սահմանադրական բարեփոխումների շրջանակներում ավելի ու ավելի քանադրապար են առաջարկում հարյուր տոկոսանոց համամասնականի անցնելու խնդիրը՝ բխեցնելով կիսանախագահական կառավարման համակարգից պառլամենտականի անցնելու անհրաժեշտությունից: Ամեն դեպքում սահմանադրության փոփոխությունների ուշացման պարագայում ԿԸՀ-ն առաջնորդվելու է ընդունված 94/37 հարաբերակցությամբ, որը բերելու է երկրորդ կարեւոր քաղաքական լուծում պահանջող հարցի կարգավորման խնդրին՝ ընտրահանձնաժողովների եւ ընտրատարածքների ձեւավորման մեխանիզմների հստակեցմանը:

Այս հարցում միանշանակ դիրքորոշում գոյություն չունի: Օրինակ, ինչպե՞ս եւ ո՞ւմ կողմից է ձեւավորվելու ԿԸՀ-ն. զուտ քաղաքական ուժերի՞, սակայն որո՞նց, ընդհանրապես կառավարությա՞ն, թե՞, ասենք, ներքին գործերի նախարարության: Բոլոր հիշատակված մեխանիզմները կիրառվում են համաշխարհային պրակտիկայում, սակայն բոլորի հանդեպ էլ առանձին վերապահումներ գոյություն ունեն, որոնք մեր իրականության մեջ հաշվի չառնել չի կարելի: Նախ ինչպես անել, որ ԿԸՀ-ի անդամը գործի միաժամանակ իրեն առաջադրած քաղաքական ուժի ցուցումներով, միաժամանակ գործունեության մեջ լինի ազատ: Եվ երկրորդը՝ ո՞ր ուժերը կարող են անդամներ ունենալ հանձնաժողովներում: Փորձը ցույց տվեց, որ ստորագրություններով հիմնավորված անդամների առաջադրումն իրեն չի արդարացնում: Թերեւս ամենահարմար տարբերակը ԿԸՀ-ն խորհրդարան մտած քաղաքական ուժերի կողմից ձեւավորումն է ըստ ստատուս քվոյի, որը կգործի մինչեւ հաջորդ խորհրդարանական ընտրությունների ավարտը: Այս ճանապարհով կարելի է հավասարակշռություն մտցնել քաղաքական ուժերի եւ կառավարության առաջադրած անդամների հարաբերակցության միջեւ, եթե, իհարկե, կուսակցությունները նախընտրեն գործադրին եւս ԿԸՀ-ում լծակներ թողնելու ճանապարհը: Մյուս երկու դեպքերում՝ ընտրությունների կազմակերպումը եւ իրականացումը կառավարությանը կամ ՆԳՆ-ին թողնելու դեպքում կենտրոնական եւ մարզային ընտրահանձնաժողովները կկորցնեն անկախությունը՝ հարմար առիթների համար դառնալով իշխանության մեքենան:

Երրորդ կարեւորագույն հիմնահարցը ընտրություններին զինծառայողների մասնակցելը կամ չմասնակցելն է: Գաղտնիք չէ, որ բանակի մասնակցությունը մշտապես վճռորոշ է եղել ընտրություններում այն շատ պարզ պատճառով, որ զինվորները զանգվածաբար կատարել են վերադասների պատվեր-պարտադրանքը: Արդյունքում, եթե անգամ պատգամավորության թեկնածուն տվյալ ընտրատարածքում ձայն էլ չհավաքեր բնակչությունից, տեղի զորամասը լիովին բավարար էր նրան պատգամավորի մանդատ «նվիրելու» համար:

Հարցի կարգավորումը ըստ էության բավականին խրթին է. եթե միանշանակ մերժվում է բանակի մասնակցությունը ընտրություններին, խախտվում է մարդու ընտրելու բնական իրավունքը, եթե ընտրություններին մասնակցել նրան թույլատրվում է մասնակիորեն (որի մասին կխոսենք), ապա ինչպե՞ս պաշտպանել իր գրանցման վայրից հեռու, այլ բնակավայրում աշխատող, ասենք բուժքրոջ իրավունքը, որն այդ բնակավայրում ընտրելու հնարավորությունից զրկվում է, ի հակադրություն գրեթե նույն վիճակում գտնվող զինվորի:

Միջազգային դիտորդները Հայաստանում գտնում են, որ պետք չէ գնալ այս կամ այն շերտի իրավունքների սահմանափակման ճանապարհով, այլ գործուն մեխանիզմներ գտնել զինվորներին վերադասների պարտադրանքից հեռու պահելու, ինչը ծանր լուծելի խնդիր է:

Առանձին քաղաքական կազմակերպություններ, ելնելով իրենց գաղափարական առանձնահատկություններից, տարբեր մոտեցումներ են առաջարկում: ԱԺԿ-ն, օրինակ, ամենահարմար տարբերակը համարում է անցումը հարյուր տոկոսանոց խորհրդարանական համակարգի, եւ գտնում է, որ այդ մասով զինվորներն այլեւս խնդիր չեն ունենա: Թե ինչպե՞ս է դա խանգարելու պարտադրանքի կիրառմանը, կոնկրետ չի բացատրվում: Կոմկուսը եւս գտնում է, որ լրիվ քաղաքականացված խորհրդարանի ձեւավորումը ամենահարմար տարբերակն է՝ վկայակոչելով Իսրայելի օրինակը:

Հարցին քիչ թե շատ հարմար լուծում է առաջարկում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը: Ըստ նրա ներկայացրած բարեփոխումների փաթեթի, առաջարկվում է զինվորներին ընտրելու հնարավորություն տալ միայն համապետական նշանակության ընտրություններին՝ հանրաքվեին, նախագահականին եւ ԱԺ միայն համամասնական ընտրություններին: Այսինքն, նրանք զրկվում են ԱԺ մեծամասնական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունից: Այսօրվա դրությամբ այս տարբերակը՝ կիսատ-պռատ կամ զուտ ցանկության մակարդակով ներկայացվածների համեմատ, ամենահարմարն է, թեեւ սա էլ հարցի վերջնական լուծում չէ:

Ինչեւէ, շոշափված ենթախորագրերն, իհարկե, կարեւորներն էին, սակայն ոչ բոլորը: Պակաս նշանակություն չունեն ընտրացուցակների ձեւավորման աշխատանքների կազմակերպումը, ընտրագրավների չափերի որոշումը, բռնագաղթածների՝ ընտրություններին մասնակցել-չմասնակցելու մշտարթուն խնդիրը եւ այլն: Ամեն դեպքում համակարգային մոտեցման անհրաժեշտությունն աներկբա է:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Անհատույցը... հատուցվո՞ւմ է պահանջում, կամ ի՞նչ է ակնկալում Շավարշ Քոչարյանը

Այս պատմությունն աննախադեպ է: Ուղիղ մեկ տարի առաջ, 2000 թ. հունիսի 13-ին ընդունվեց արվեստանոցների մասնավորեցման (սեփականաշնորհման) օրենքը: Հուլիսի 3-ին օրենքը վավերացրեց ՀՀ նախագահը: Համաձայն օրենքի 4-րդ հոդվածի պահանջների. «Պետական արվեստանոցների մասնավորեցումն իրականացվում է համապատասխան մարզպետի, իսկ Երեւան քաղաքում՝ քաղաքապետի որոշմամբ՝ կառավարության սահմանած կարգով»: Պետական արվեստանոցների մասնավորեցման (սեփականաշնորհման) կարգը հաստատելու կառավարության որոշումն ընդունվում է գործընթացի կիրարկման համար բավական մեծ ուշացումով, միայն 2000 թ. սեպտեմբերի 30-ին: Սակայն սա իր հերթին: Կառավարական որոշմամբ բավական հստակ պարզաբանվում է հետեւյալը. «Պետական բնակարանային ֆոնդին պատկանող տարածքներում գտնվող պետական արվեստանոցները մինչեւ 2000 թ. մայիսի 1-ը վարձակալության հիմունքներով օգտագործող արվեստագետները մինչեւ 2001 թ. դեկտեմբերի 31-ն այդ արվեստանոցներն իրենց անհատույց մասնավորեցնելու (սեփականաշնորհելու) դիմումը ներկայացնում են մարզերում համապատասխան մարզպետներին, իսկ Երեւանում՝ Երեւանի քաղաքապետին»: Սա որոշման 2-րդ կետն է, իսկ 3-րդը սահմանում է, որ «դիմումը եւ համապատասխան փաստաթղթերը ներկայացնելուց հետո մեկամսյա ժամկետում, մարզերում համապատասխան մարզպետը, իսկ Երեւանում Երեւանի քաղաքապետը ստուգում են այդ փաստաթղթերի օրինականությունը եւ ընդունում որոշում պետական արվեստանոցները դիմողին անհատույց մասնավորեցնելու (սեփականաշնորհելու) մասին»: Վերոնշյալ օրենքով եւ որոշմամբ զինված արվեստագետները՝ վերցնելով համապատասխան փաստաթղթերը (օրդեր, վարձակալության պայմանագիր, վարձակալական գրքույկ, ինչպես նաեւ ստեղծագործական միության երաշխավորագիրը), դիմում են մարզպետարաններ եւ քաղաքապետարան ու... մերժվում: Այստեղ, կարծում ենք, տեղին է մեջբերել եւս մեկ հոդված օրենքից: Հոդված 7-ը միանշանակ պահանջում է հետեւյալը. «Արվեստանոցների մասնավորեցումը մերժելը կամ սույն օրենքով սահմանված ժամկետում չիրականացնելը կարող է բողոքարկվել դատարան»: Սակայն տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասին համապատասխան օրենքով համայնքային գույքն առանձնացված է պետական գույքից, օրենքում խոսք է գնում պետական բնակարանային ֆոնդում գտնվող վարձակալական տարածքների մասին, իսկ պետական բնակֆոնդում արվեստանոցներ չկան... քանի որ դրանք գտնվում են համայնքային բնակարանային ֆոնդում: Մնում էր օրենքում փոքրիկ մի լրացում կատարել, «պետական բնակարանային ֆոնդ» հասկացությունը փոխարինելով «համայնքային բնակարանային ֆոնդ» հասկացությամբ կամ լրացնելով այն: Թերեւս օրենքը 2000 թ. ընթացքում հասնում է մարզպետարաններ եւ քաղաքապետարան, մերժվում, հետ է դառնում ԱԺ եւ դատապարտվում լեթարգիկ քնի ԱԺ մշակույթի եւ գիտության հանձնաժողովի նախագահ Շավարշ Քոչարյանի թղթապանակում: 2000-ի ընթացքում ՀՀ նկարիչների եւ ճարտարապետների միությունները բազմիցս դիմում են պետական մարմիններին (ՀՀ նախագահի աշխատակազմ, ՀՀ կառավարություն, ԱԺ նախագահություն): Տասնյակ խոստումներ են հեղվում նախագահական աշխատակազմի եւ կառավարության աստիճանավորների կողմից, մշակույթի եւ գիտության մշտական հանձնաժողովի անդամներն արվեստագետներին պահում են մշտական լարման մեջ՝ մշտապես խոստանալով խնդիրը կարգավորել... Տողերիս հեղինակը, որը պատիվ կամ դժբախտություն ունի շուրջ մեկ տարի զբաղվելու այս չարչրկված օրենսդրական ծածկաղմփոցով, տասնյակ հուզաբերով խոստումներ է լսել պատգամավորներից: Ու մինչ խոստումներ են հեղվում, տարին ավարտվում, եւ գործը փոխանցվում է 2001-ին: Առաջին իսկ նստաշրջանից սկսած դիմում-բողոքների տեղատարափ է սկսվում, որոնց արդյունքում ի վերջո Երեւան է գալիս հանձնաժողովի նախագահը, հստակ եւ վերջնական խոսք ասելով, որ առաջիկայում խնդիրը կստացվի օրակարգ, կկատարվի համապատասխան լրացում եւ... ամեն բան կհասնի իր տրամաբանական վախճանին: Այդ պահից սկսած խնդրի կարգավորմամբ զբաղվում է միայն Շավարշ Քոչարյանը: Նախկին ԱԺՄ-ական գործիչն այժմեական մտախառնվածքի ու վարքագծի տեր է, եւ մարտի սկզբին հանձնաժողովի նիստում հաստատված օրակարգային հարցը մեկ ամիս անց՝ ապրիլին հանվում է օրակարգային խնդիրների ցանկից եւ... հերթական անգամ ուղղվում կառավարություն: Ի՞նչ տրամաբանությամբ՝ անհայտ է եւ անմեկնելի: Սակայն ամեն բան դառնում է տրամաբանական եւ մեկնելի, եթե հիշենք, որ բանը հասել է խորհրդարանի ամառային հանգստին, որից հետո կգա հերթական թեժ աշունը, կհնչեն էլի մի քանի թեժ խոստումներ, եւ տարին կավարտի իր շրջանը, օրենքը չի ընդունվի, եւ Շ. Քոչարյանը հավատարիմ կմնա խորհրդարանի կուլիսներում արտահայտած իր հատուկ կարծիքին. «Չի հասնում նրանց»:

Թե ո՞ւմ եւ ի՞նչ է հասնում՝ կերեւա մոտ ապագայում, երբ ՀՀ ԱԺ մշակույթի, գիտության եւ երիտասարդության հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահն ու անդամները կվիժեցնեն իրենց իսկ ձեռքով ընդունված օրենքի կիրառումը: Իսկ մեզ մնում է հուսալ, որ գործին կմիջամտեն ՀՀ ԱԺ նախագահը, ՀՀ նախագահի մշակութային հարցերով խորհրդական Ռազմիկ Դավոյանը եւ կառավարության համապատասխան կառույցները:

ՎՐԵԺ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

ԱՌԱՋԱՐԿ

Ուսումնական զենքը դպրոցին պետք է

Հանրակրթական դպրոցների նախնական զինվորական պատրաստության (ՆԶՊ) կաբինետներում հրաձգային ուսումնական զենքերի չհրկիզվող պահարանները... դատարկ են: Ահա տասը տարի է, ինչ դպրոցներից ուսումնական զենքերը՝ Կալաշնիկովի ավտոմատները, օդամուղ եւ այլ հրացանները հավաքել են: Միգուցե այն ժամանակ այդ քայլը ստիպողական էր, պատճառաբանված, քանի որ պատերազմական իրավիճակ էր, սակայն հիմա նման իրավիճակ գոյություն չունի, իսկ ուսումնական զենքերը դպրոցներին չեն վերադարձվում:

Պատկերացրեք այսպիսի դրություն: Ուսումնական ծրագրերով թեման «Կրակային պատրաստություն» է, որի ժամանակ հարկ է ուսումնասիրել Կալաշնիկովի ավտոմատը, քանդելու եւ հավաքելու ձեւերը, մասերից յուրաքանչյուրի գործողությունը կրակելու ժամանակ: Զինղեկը գրատախտակի վրա խփված մեխից կախում է ավտոմատի մասին «պատմող» նկարազարդ պլակատը (զինպատրաստության կաբինետներում պլակատների 95 տոկոսը ռուսերեն է, նույնիսկ բրեժնեւյան ժամանակների, թարմացման ու հայկականացման խիստ կարիք է զգացվում, բայց հայերեն պլակատներ չեն տրամադրվում), ցույց է տալիս նկարները եւ բացատրում՝ տղաներ, սա ավտոմատն է (հավանաբար կինոնկարներում տեսած կլինեք), բաղկացած է հետեւյալ մասերից ու մեխանիզմներից... Աշակերտները բարեխղճորեն գրում են թելադրածը (դասագրքերի պակաս էլ կա), մեկ առ մեկ մոտենում են պլակատին, նայում, նստում իրենց տեղը ու... մոռանում: Իսկ հաջորդ դասին պատասխաններն, անշուշտ, կցկտուր են, չգոհացնող:

Դպրոցը նույնիսկ օդամուղ հրացաններ չունի, որպեսզի աշակերտներին նշանառության տարրեր, դիպուկ կրակել սովորեցնի: Տասը տարի առաջ նույնիսկ ուսուցչուհիները հիանալի հրաձիգներ էին, քանի որ ազատ րոպեներին զինպատրաստության կաբինետներ էին մտնում...

Երբ ուսումնական ծրագրի համաձայն տասներորդ դասարանների աշակերտներին մոտակա զորամաս տարա, տեսնեիք տղաների ու աղջիկների աչքերում փայլատակող կրակը՝ իսկական, մարտական ավտոմատ են տեսնում, կարող են ոչ միայն շոշափել, վերցնել, այլեւ քանդել, մասերի բաժանել ու հավաքել: Իսկ մայիսի վերջերին մեր դպրոցի ավարտական դասարանների տղաները գնացին կրակային պատրաստության: Կրակագիծ դուրս գալուց առաջ երկու տղաներ մոտեցան ինձ եւ շշուկով խոստովանեցին, որ վախենում են կրակել, քանի որ ավտոմատ երբեք ձեռքները չեն վերցրել (զորամասինը չհաշված): Ես ցրեցի նրանց կասկածները, նորից բացատրեցի, թե ինչպես պետք է կրակել, եւ... ամեն ինչ հաջող անցավ: Համոզված եմ, որ երեք փամփուշտները քիչ էին, բայց առաջին անգամվա համար՝ բավական: Միգուցե տղաներից շատերը թիրախները խոցել չկարողացան, բայց գոնե վառոդի հոտն առան:

Հավանաբար հայտնած կլինեմ ՆԶՊ բոլոր ուսուցիչների կարծիքը, որ շատ շտապ անհրաժեշտ է դպրոցներից ժամանակին հավաքած ուսումնական զենքերը վերադարձնել աշակերտներին: Շատ դպրոցներ պատրաստ են ընդունելու դրանք: Սակայն, չգիտես ինչու, պաշտպանության նախարարությունը հապաղում է: Իսկ հապաղումը հղի է նոր փորձությունների անպատրաստ լինելու վտանգով:

Մի կարեւոր նկատառում եւս: Զենքերի բացակայությունը բացասաբար է անդրադառնում երիտասարդների առաջադիմության վրա. նրանք ՆԶՊ առարկային մատների արանքից են նայում, դասերին հաճախում են հենց այնպես, ընկնում է կարգապահությունը: Իսկ ուսումնական զենքերի առկայության դեպքում տղաներն իրենք կձգտեն բարեխիղճ լինել, լավ սովորել, քանզի վատ վարքի կամ դասը չսովորելու համար կպատժվեն՝ հաջորդ անգամ չեն կրակելու: Եվ այդ ամենը խթան կդառնա լավ զինվորներ պատրաստելու գործում:

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՐՈՒՆՑ
Պահեստի մայոր, զինղեկ

Խաթամին փորձում է վերագտնել Իրանի երբեմնի փառքը

Բարեփոխումներ իրանական տարբերակով

Փահլավիների հարստության վերջին շահ Մոհամադ Ռեզան Աքեմենյան Դարեհի կառուցած եւ Ալեքսանդր Մակեդոնացու հրկիզած Թախտե Ջամշիդի ավերակներում, որ նույն Պերսեպոլիսն է արիացիների լեզվով, իրանական գունագեղ գորգերին բազմած, իր գահակալության 30-ամյակին հրավիրված թագավորների, գահակալ թագաժառանգների, նախագահների, էմիրների, սուլթանների, բազմաթիվ փոխնախագահների, վարչապետների, արտգործնախարարների, դեսպանների ներկայությամբ հիանում էր Իրանի պատմության տարբեր շրջանների զինվորականների զգեստներով անծայրածիր շարասյուների տողանցը դիտելով: Իրանի փառավոր անցյալը շահին հմայել էր. Իրանի պատմությունը մինչեւ մ. թ. 7-րդ դար, մինչեւ իսլամ ու Մուհամեդ մարգարեի ծնունդ: Ողջ պատմական անցյալը տոնախմբության մեջ նկատի էր առնված, բացի իսլամից ու նրա մարգարեի ուսմունքից:

Շահի հոգեւորականության զայրույթին չափ ու սահման չկար: Ամենախիստը քննադատեց շահի կողմից աքսորված Այաթոլլահ Խոմեյնին, որն ի տարբերություն ցոփ ու շվայտ Մոհամադ Ռեզայի (Թախտե Ջամշիդի տոնակատարությունների վրա միայն ծախսվեց 300 մլն դոլար), իր իշխանության տարիներն անցկացրեց չափավոր եւ համեստ կյանքով:

1979 թ. Իսլամական հեղափոխությունը նոր էջ էր: Ինչպես գրում է Վիլյամ Շոուքրոսը «Շահի վերջին ճանապարհը» գրքում, շիա հոգեւորականներն իշխանական նոր համակարգի սկիզբը դրեցին Արեւելքում, ի տարբերություն շահական Իրանի, որի առասպելական հարստությունները մսխվում էին Արեւմուտքում: «Բազմաթիվ երկրների առաջնորդներ քծնում էին շահին եւ Իրանի ինչքը գրպանում: Շահի յուրաքանչյուր ապուշություն վավերացվում էր, յուրաքանչյուր պատրանք ճշմարտություն հռչակվում», գրում է Շոուքրոսը:

Շահի ժամանակներում, ինչպես պատմում են ժամանակակիցները, ամեն ինչ կարելի էր, Իրանն Արեւմուտքից վերցրել էր ամենահոռի բարքերը: Պետք էր փրկել երկիրը եւ ժողովրդին, Խոմեյնին եւ Իսլամական հեղափոխությունը եկան ճիշտ ժամանակին: Թեհրանաբնակ Համիդ Ահանանջանը, որ լավ հիշում է շահի ժամանակները, հեղափոխությունը, պատմում է, թե ամեն ինչ փոխվեց քայլ առ քայլ, աստիճանաբար: Օրինակ, հեղափոխության առաջին տարիներին աղջիկներին եւ կանանց խորհուրդ տվեց գլխաշոր՝ չադրա կապել: «Սա, պատմում է Համիդը, նորություն չէր, պարսկուհիների մեջ ընդունված էր եւ շահի ժամանակներում, եւ դարեր առաջ, որ մեր կանանց եւ աղջիկների մազերը չերեւան»: Ապա խորհուրդ են տվել հագնվել մահմեդական կնոջը վայել ձեւով՝ թաքցնել մարմնի գույնը, կանացի մարմնի «ելեւէջները»: Այսպես քայլ առ քայլ, մինչեւ պարսկուհիները ամբողջովին հայտնվել են սեւի մեջ: «Հիմա տեղի է ունենում հակառակը», պատմում է Համիդը:

Այլեւս կարիք չկա լսելու Համիդին, ինքս կարող եմ համեմատել: Առաջին անգամ, երբ եղա Իրանում, Ռաֆսանջանիի նախագահության երկրորդ շրջանի վերջին տարիներն էին: Միջավայրը ճնշող էր, ամենուր սեւ չադրաներով աղջիկներ: Զբոսայգիներում, պարտեզներում գրեթե անհնար էր հանդիպել, տեսնել միասին քայլող հակառակ սեռի ներկայացուցիչների: Ոստիկանությունը կմոտենար, կհարցներ՝ ո՞վ է այս կինը, այս աղջիկը: Պետք է ապացուցեիր, որ քո կինն է, քո աղջիկը: Նույնը ավտոմեքենաների մեջ, որոնց թիվը 12 միլիոնանոց Թեհրանում անտանելի շատ է, կկանգնեցնեին ու կհարցնեին քո եւ քեզ հետ գտնվողի ով լինելը: Բարեբախտաբար, ամեն ինչ լավ էր վերջանում, հակառակ դեպքում շատ վատ կլիներ՝ առնվազն մտրակի հարվածներ:

Մեքենաներում, փողոցներում, հասարակական վայրերում խստիվ արգելված էր արեւմտյան երաժշտությունը: Հիմա էլ արգելված է, բայց արեւմտյան երաժշտություն լսելու համար մարդիկ այլեւս չեն պատժվում: Չեն պատժվում երիտասարդ զույգերը, որոնք կարող են նստել միմյանց կողքին, զգալ միմյանց շնչառությունը... ավելին պարզապես չի կարելի սովորության եւ բարոյականության չգրված օրենքներով: Սեւ, երկարափեշ չադրաներին փոխարինել են բաց գույները, ոչ ոք զուլպա չի հագնում: Ավելի «համարձակները» ցուցադրում են իրենց պարանոցը, մազերի սանրվածքի առաջնամասը: Էլ ավելի ազատ են զբոսաշրջիկները՝ անդրավարտիքներով եւ սպիտակ գլխաշորերով:

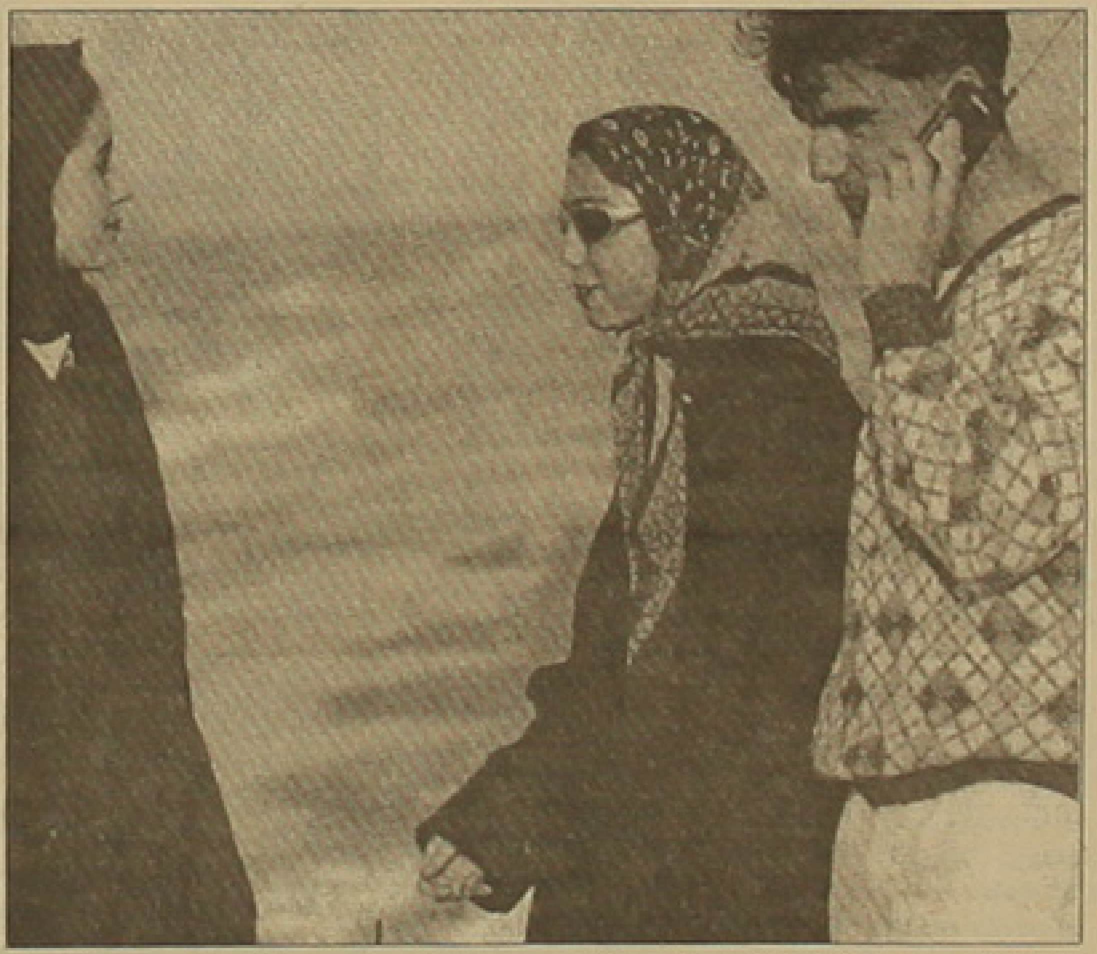

Թեհրանի խանութներից յուրաքանչյուրում Ալի Խամենեի նկարն է, նույն խանութների ցուցափեղկերին մանեկենուհիները նորաձեւություն են ցուցադրում երիտասարդներին, որոնք չեն տեսել կամ չեն հիշում հեղափոխությունը: Խամենեին ինտերնետը համարում է իրանցի ժողովրդին ներսից պառակտելու միջոց, մինչդեռ յուրաքանչյուր քայլափոխի ինտերնետ-սրճարաններ են: Աղջիկներն ու պատանիները փողոցներում քայլում են հեռախոսները ականջներին, արբանյակային ալեհավաքներ կան ոչ քիչ մարդկանց տների տանիքներին: Համիդը պատմում է, որ մինչեւ «ձնհալը» ուղղաթիռները սավառնում էին քաղաքի վրա, հավաքում ալեհավաքները: Չէր կարելի: Հիմա էլ չի կարելի, սակայն ուղղաթիռները առավել օգտակար թռիչքներ են կատարում: Թեհրանում գործող յոթ հեռուստատեսություններից գոնե մեկով, ուշ ժամերին, հնարավոր է արտասահմանյան ֆիլմ դիտել. առանց՝ գլխաշորի կինն ատրճանակը պարզում է իրեն դավաճանող ընկերոջ վրա, բայց մեծահոգությամբ ներում է նրան...

Չափավոր հոգեւորական, նախագահ Խաթամին փորձում է գտնել երկիրը կառավարելու համակարգի ոսկե միջինը, իսլամի սկզբունքներին համադրել արեւմտյան ժողովրդավարությունը, ձեւավորել մի համակարգ, որի ակունքում իսլամական ժողովրդավարությունն է:

Խաթամին ժողովրդին խոստացել է տալ այնքան ազատություններ, որոնք չեն վնասի կամ հակասի իսլամի սկզբունքներին, Իրանը բացել աշխարհի առաջ, ապահովել արեւմտյան ներդրումներ, վերացնել երկրի տնտեսական կախվածությունը համաշխարհային շուկայի նավթի գներից, մամուլի եւ խոսքի ազատությունների համար ապահովել բարենպաստ օրենքներ:

Այսօր Իրանի մամուլը համեմատաբար ազատ է, ճիշտ է, վերջին մեկ տարում փակվել են ավելի քան 40 տարբերականներ, ձերբակալվել եւ բանտարկվել են լրագրողներ, սակայն դրա հետ հիմնադրվում են նորերը: Իրանական մամուլում կարելի է հանդիպել հոդվածների, որոնք ուղղված են շիա բարձրագույն հոգեւորականության դեմ, այդ թվում՝ Ալի Խամենեիի: Օրինակ, բարեփոխական թերթերը գրում են, թե Իրանի տնտեսության տկարության պատճառը ոչ թե Խաթամին եւ նրա կառավարությունն են, այլ՝ շիա հոգեւորականությունը, որն իր ձեռքում է կենտրոնացրել տնտեսության եկամտաբեր մի շարք ճյուղեր եւ հարստանում է:

«Իրան դեյլի» օրաթերթի խմբագիրն ասում է, որ Արեւմուտքը շարունակում է Իրանը ներկայացնել ծուռ հայելու մեջ: «Խոսում են ժողովրդավարության մասին: Եկեք համեմատենք Իրանը եւ հարեւան երկրները: Պակիստանում եւ Թուրքիայում իշխում են զինվորականները, Աֆղանստանի մասին անիմաստ է խոսելը. Թուրքմենբաշին միայնակ իշխում է երկրում, Ադրբեջանը ղեկավարվում է կլանային, ցեղային սկզբունքներով, Իրաքում Սադդամ Հուսեյինն է, Սաուդյան Արաբիայի եւ մյուս արաբական երկրների մասին չխոսենք: Նշի՛ր մեզ հարեւան մի երկիր, որտեղ ընտրություններն այսպես ազատ եւ արդար են անցնում, նշի՛ր մի նախագահի անուն, որ կեղծիքներով չի ընտրվել», ասում է խմբագիր Խոդդադին:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Թեհրան-Երեւան

ԴԵՊԻ ԲՐՅՈՒՍԵԼԻ ԴԱՏԱՐԱՆ

BBC-ն եւ պաղեստինցիները մեղադրում են Շարոնին

Հունիսի 17-ին բրիտանական BBC հեռուստաընկերությունը ցուցադրեց հատուկ վերլուծական մի հաղորդում, որով Իսրայելի ներկայիս արտգործնախարար Արիել Շարոնը պատասխանատու է համարվում Սաբրայի եւ Շաթիլայի ճամբարներում (Լիբանան) 1982 թ. իրականացված սպանդի համար: Այն ժամանակ Շարոնն Իսրայելի պաշտպանության նախարարն էր: BBC-ի հաղորդման համաձայն, նրա հավանությունն ստանալով՝ լիբանանցի քրիստոնյա զինյալները մուտք էին գործել պաղեստինցի գաղթականների հիշյալ ճամբարներ եւ կոտորել 800 կանանց, երեխաների եւ ծերերի:

Հաջորդ օրն Իսրայելի արտգործնախարարությունը հանդես եկավ կտրուկ հայտարարությամբ, բողոքելով BBC-ի «կողմնակալ եւ սխալ» մեկնաբանության դեմ: Նույն օրը եւեթ սպանդից վերապրած 23 պաղեստինցիների անունից լիբանանցի մի փաստաբան Շարոնին մեղադրող հայց ներկայացրեց Բրյուսելի երդվյալների դատարանին, որտեղ վերջերս դատել էին Ռուանդայի 1994-1995 թթ. ցեղասպանության 4 ոճրագործների: «Մոնդ» թերթը գրում է, որ կոշտ գծի կողմնակից Արիել Շարոնի հարցը վերջին օրերին բուռն քննարկումների առարկա է դարձել Իսրայելում, որտեղ չեն մոռացել նրա անցյալը: Դեռեւս 1982 թ.՝ սպանդից որոշ ժամանակ անց, Իսրայելի գերագույն դատարանում ստեղծվել էր հետաքննիչ հանձնախումբ, իսկ դրանից մի քանի օր հետո Շարոնը թողել էր պաշտպանության նախարարի պաշտոնը: Այսօր պաղեստինցիները նրան մեղադրում են մարդկության դեմ գործած ոճիրների մեջ եւ հաջողություն ակնկալում՝ նկատի ունենալով Պինոչետի եւ Բալկանյան վերջին պատերազմի հանցագործների միջազգային դատավարությունների օրինակները: Բելգիայում 1993 թ. ընդունված օրենքը թույլատրում է այդ երկրում դատել նաեւ օտարերկրացի ոճրագործների, անկախ նրանից, թե որտեղ են գործվել ոճիրները: Սակայն, որոշ մեկնաբանների կարծիքով, Շարոնին դատելը կարող է դիվանագիտական բարդություններ առաջացնել Բելգիա-Իսրայել հարաբերություններում:

Գ. Ռ.

ԿԻՊՐՈՍ

Եկեղեցին՝ գիշերային ակումբ գրավյալ տարածքում

Ի հակասություն «Անատոլու» լրատվական գործակալության տարածած լուրի, թե իբր թուրքերը «պահպանում են հունական, բյուզանդական եւ այլ պատմական ժառանգությունները, մինչդեռ եվրոպացիները քանդում են օսմանյանը», «Ավրոպա» կիպրական թերթի հունիսի 15-ի համարը հաղորդում է, որ գրավյալ տարածքի Քիրենիա քաղաքի Թերմիա գյուղում գտնվող քանդված մի եկեղեցի վերածվելու է գիշերային ակումբի: Եկեղեցին գյուղի գերեզմանատանն է, որը նույնպես սրբապղծվել է 1974-ի ներխուժման օրերին: Ճարտարապետներն արդեն իսկ նախագծական աշխատանքներ են զետեղել շինարարության վայրում:

Սա, անշուշտ, առաջին դեպքը չէ: Հայկական սրբավայրերը նույնպես արժանացել են նման վերաբերմունքի:

Հ. Օ.

Հակաքաղցկեղային նոր դեղամիջոց

Հակաքաղցկեղային պայքարում կարծես թե նոր ուղի է բացվում: ԱՄՆ-ում վաճառքի է հանվել STI-571 դեղամիջոցը: Այդ հակադրական մոլեկուլը նախատեսված է հատկապես քաղցկեղային բջիջների տարածումը կանխելու համար: Սա առաջին ուղղորդված դեղամիջոցն է տվյալ ասպարեզում: Ի տարբերություն ներկայումս տարածված քիմիաբուժության եւ ճառագայթաբուժության, այն խնայում է առողջ բջիջները եւ «հարձակվում» միայն քաղցկեղածին սպիտակուցներ արտադրող բջջային ռեցեպտորների վրա: «Էքսպրես» հանդեսի տվյալներով, STI-571-ը հատկապես արդյունավետ է քրոնիկական միելոիդ սպիտակարյունության դեմ, որով հիվանդանում է 100 հազար մարդուց մեկը:

Հետազոտությունները վկայում են, որ նոր դեղամիջոցը զգալիորեն բարելավել է հիվանդների մոտ 90 տոկոսի վիճակը: 49 տոկոսի ախտանիշներն իսպառ անհետացել են: Ֆրանսիացի բժիշկ Ալի Թյուրբանի տվյալներով, նորույթն արդյունավետ է գործում նաեւ կոշտ ուռուցքների դեմ, այսինքն՝ ցնցուղների եւ աղեստամոքսային քաղցկեղների դեպքում, որոնք քրոնիկական միելոիդ սպիտակարյունությունից շատ ավելի են տարածված:

Քաղցկեղային բոլոր ուռուցքներն ունեն յուրահատուկ ռեցեպտորներ: STI-571-ը կանխում է 4 տարատեսակ ռեցեպտորների տարածումը: Դեղամիջոցների փորձարկումները շարունակվում են ԱՄՆ-ում եւ Եվրոպայում: Ֆրանսիայում նախատեսված է այն վաճառքի հանել 2002 թ. սկզբներին: Ներկայումս հետազոտվում են չորս տասնյակ մոլեկուլներ, որոնք նույն ձեւով պետք է ազդեն կրծքագեղձի, թոքերի եւ հաստ աղիքի քաղցկեղների վրա: Մասնագետների կարծիքով, STI-571-ը հեղաշրջում կառաջացնի քաղցկեղաբուժության մեջ: Հաբերի ձեւով արտադրվող այդ դեղամիջոցն անհամեմատ պակաս կողմնակի հետեւանքներ ունի, քան դասական բուժամիջոցները:

Գ. Ռ.

Գորբաչովն ուժերը փորձում է լրագրության մեջ

ԽՍՀՄ-ի առաջին եւ վերջին նախագահ Միխայիլ Գորբաչովը ներկայումս հեռուստահաղորդումների շարք է նախապատրաստում, որը կոչվելու է «Իշխանության գաղտնիքները»: Փարիզի «Պուեն» շաբաթահանդեսը տեղեկացնում է, որ հաղորդաշարի ընթացքում 70-ամյա Գորբաչովը 8-10 հարցազրույց է ունենալու 20-րդ դարավերջի խոշոր քաղաքական գործիչներից մի քանիսի հետ: Նկարահանումներն սկսվելու են մոտ օրերս: Նախ Մոսկվայում հարցազրույցներ կտան Գերմանիայի նախկին կանցլեր Հելմուտ Կոլը եւ նրա արտգործնախարար Հանս Դիտրիխ Գենշերը: Ապա Գորբաչովը կմեկնի զրուցելու Ջորջ Բուշ ավագի, Հռոմի պապ Հովհաննես-Պողոս Բ-ի, Բիլ Քլինթոնի, Նելսոն Մանդելայի, Հարավային Կորեայի նախագահ Կիմ Տե Չժունի հետ: Հանդեսը նշում է, որ Ռուսաստանում Գորբաչովին բնավ չեն սիրում, մեղադրելով խորհրդային գերտերության կործանման մեջ: Նա սոցիալ-դեմոկրատական հորջորջվող անդեմ կուսակցության ղեկավարն է եւ ներկայումս զբաղվում է ինքնարդարացման փորձերով: Գլխավորելով քաղաքական հետազոտությունների գորբաչովյան հիմնադրամը, նա «Միջազգային կանաչ խաչի» միջոցով զբաղվում է նաեւ շրջակա միջավայրի հարցերով: Նրա այդ ընկերակցության նպատակն է բացահայտել հակամարտությունների հետեւանքները շրջակա միջավայրի վրա:

Գ. Ռ.

Մշակույթ

Քար եւ սեր

Այլեւս չկա Սարգիս Բաղդասարյանը

Հայոց լեռնաշխարհում քարն այնքան շատ է, որ անհնար է պատկերացնել, թե այսքան քար ու քոհ մեջ մի նոր քարեղեն բան կարելի է հնարել: Հայ արվեստագետներից ոմանց հաջողվեց քարեղեն նոր բան հնարել մեր Հայաստան երկրում: Այդ հազվագյուտներից մեկը քանդակագործ Սարգիս Բաղդասարյանն է, արվեստագետ, որին, ավաղ, արդեն ճանապարհում ենք երկրային ուղիներից: «Ղարաբաղցիներ. Մենք ենք, մեր սարերը». չգիտեմ, կա աշխարհում մի հայ կամ գուցե օտարազգի, որը Հայաստանը, առավել եւ Արցախը պատկերացնի առանց այս հանրաճանաչ ստեղծագործության: Սա, իհարկե, չի նշանակում, որ քանդակագործ Սարգիս Բաղդասարյանը մեկ ստեղծագործության հեղինակ է: «Հասկանալի է՝ ոչ, ասում է արվեստաբան Հենրիկ Իգիթյանը: Բայց Արամ Խաչատրյանին ամբողջ աշխարհում ճանաչում են առաջին հերթին «Սուսերով պար»-ով, չնայած, անկասկած, այն մեծ կոմպոզիտորի ոչ միակ եւ ոչ էլ ամենաարժեքավոր ստեղծագործությունն է: Սա այն դեպքն է, երբ խառն է Աստծո մասը»:

Սարգիս Բաղդասարյանի ողջ ստեղծագործությունը հերոսապատում է, հայ ժողովրդի կենսագրության հերոսապատումը: «Ղարաբաղցիներ» (1963 թ.), «Մայր Ղարաբաղ» (1964 թ.), «Ղարաբաղյան ընտանիք» (1965 թ.), «Հազարամյա ծերունին» (1971 թ.), «Թագվոր» (1974 թ.), «Դավիթ Բեկ» (1978 թ.), «Հերոսները չեն մեռնում» (1983)... Իհարկե, անչափ շատ չեն Սարգիս Բաղդասարյանի ստեղծագործությունները, բայց այս դեպքում է, որ արվեստագետի մոտ քանակը չէ որակ կազմողը: Ամեն մի քանդակ, ամեն մի հուշակոթող, հաստոցային ամեն մի քանդակ արված է հոգու մեծ տրոփյունով: Եվ երբ սրան ավելացնենք ամենատես հայացքն ու փայլուն պրոֆեսիոնալիզմը, ապա ամեն ինչ բնականոն կհնչի:

Դժվարությամբ է ստեղծվել «Մենք ենք, մեր սարերը» ստեղծագործությունը, մեծ դժվարությամբ: Գրող, հրապարակախոս Զորի Բալայանը հիշում է Սարգիս Բաղդասարյանի խոսքը. «Երբ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարությունը կտրականապես մերժեց «Մայր Ղարաբաղ» պատրաստի էսքիզը միայն այն պատճառով, որ կնոջ ձեռքի սուրն ուղղված էր Շուշի կողմը, իսկ մյուս ձեռքը, իբրեւ թե՝ դեպի Բաքու, ես անմիջապես մտածեցի, որ հարկավոր է գլխավոր գաղափարը թաքցնել խորքում:

Ես արդեն փայփայում էի այն միտքը, որ «պապիկն ու տատիկը», թեեւ արտասովոր են իմ հարազատ պապիկից ու տատիկից, այնուամենայնիվ, նրանք մարմնավորում են ո՛չ միայն իմաստնություն ու երկարակեցություն: Նրանք հենց ժողովուրդն են: Նրանք հենց մայր հողն են: Նրանք այդ մենք ենք: Նրանք մեր սարերն են: Մենք մեր սարերն ենք: Ծնվեց վերջնական անունը՝ «Մենք ենք, մեր սարերը»:

«Հուշարձանի պաշտոնական բացում չի եղել, թեեւ այն պատրաստ էր արդեն 1967 թ., շարունակում է վերհիշել Զորի Բալայանը: Ոչ մի հանդիսություն: Ինչ-որ մեկը «կարգադրել» էր Բաքվում, Աստված գիտե, թե ինչ: Իբր թե այն «Նախապետականության կարոտաբաղձություն» է արտահայտում: Զարմանալի ոչինչ չկա: Դա այն ժամանակների համար այնքա՞ն բնական էր: Բնական էր, որ Բաքվից անմիջապես հատուկ հանձնաժողով եկավ քննարկելու «հրեշի» հարցը: Պարզելու՝ ո՞վ է հեղինակը: Ի՞նչ փողերով է կառուցվել: Ի՞նչ է նշանակում՝ «Մենք ենք, մեր սարերը»: Այդ ովքե՞ր են այդ **մենքը**: Այդ ո՞ւմ **սարերի** մասին են ակնարկում հայերը...»:

78 տարի ապրեց այս արեւի տակ, այս քարքարոտ երկրում: Եվ երկրի քարերի մեջ տեսավ նրանց հոգին, տեսավ ու մարդկանց ցույց տվեց հենց այդ ոգին: Արցախի Հադրութի շրջանի Բանազուր գյուղում ծնված Սարգիս Բաղդասարյանն այնուհետեւ աշխարհի ամենատարբեր ճանապարհներով անցավ, ամենածանր հոգեկան ապրումներն ունեցավ, սակայն կարողացավ միշտ վառ պահել արցախցու աննկուն կամքը:

Սարգիս Բաղդասարյանի ստեղծագործությունը հիմնված է ազգային ավանդույթների վրա: Սակայն ժամանակի ընթացքում, չհրաժարվելով ազգային պատկերացումներից, արվեստագետն ստեղծեց իր ուրույն աշխարհը, որն առավել շեշտվեց դիմաքանդակներ ստեղծելիս: Եղիշե Չարենց, Սերգեյ Փարաջանով, Լեո, Վիլյամ Սարոյան, Պարույր Սեւակ, Սերո Խանզադյան, Զորի Բալայան, Սոս Սարգսյան... Սա ոչ լրիվ ցանկը Սարգիս Բաղդասարյանի «դիմաքանդակային պատկերասրահի»:

Սակայն սոսկ ճանաչված մարդիկ չեն այստեղ: Կան նաեւ շինարարների, օդաչուների, գորգագործուհիների, քարտաշների դիմաքանդակներ, որոնցից ամեն մեկը, լինելով յուրօրինակ ու անկրկնելի, Սարգիս Բաղդասարյանի ձեռագիրն է:

Մոնումենտալ քանդակագործությունը նույնպես խորթ չի եղել Սարգիս Բաղդասարյանին: 1978 թ. արվեստագետն ստեղծեց «Հավերժ միասին» մոնումենտալ համալիրը Աբովյանում, իսկ դրանից մեկ տարի առաջ՝ 1977-ին, Հունգարիայի Շոպրոն քաղաքում բացվեց «Հայ-հունգարական բարեկամության» հուշարձանը:

Մեր գեղանկարչության նահապետը՝ Մարտիրոս Սարյանը, նույնպես բարձր է գնահատել Սարգիս Բաղդասարյանի ողջ ստեղծագործությունը. «Երեւանում, երբ բացվեց Ավետիք Իսահակյանի հուշարձանը, այն տպավորությունը ստացանք, որ մեծ բանաստեղծն իր բնական շարժումով ու խոհուն դեմքով շարունակում է քայլել, շնչել երեւանցիների հետ: Հուշարձանի հեղինակի՝ Սարգիս Բաղդասարյանի մեջ մշտապես արթուն է հայրենի Արցախի ոգին, եռանդն ու աննկուն կամքը: Նրա լավագույն գործերն աչքի են ընկնում քանդակային ուրույն կառուցվածքով, եւ, որ կարեւորն է, նա միշտ ներկայանում է մայր ժողովրդի ցավերով ու երազանքներով ապրող արվեստագետ»:

Կարելի է ասել, որ Սարգիս Բաղդասարյանը բացառիկ երջանիկ արվեստագետներից մեկը եղավ մեզանում: Նրա «Մենք ենք, մեր սարերը» հուշարձանը միանգամից համընդհանուր ճանաչման արժանացավ: Այսպիսի բան կատարվել էր գուցե միայն Երվանդ Քոչարի «Սասունցի Դավթի» պարագայում: Ու հենց այս երջանկությամբ էլ գուցե նաեւ հեռացավ երկրային կյանքից:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՍՅԱՆ

Քանդակագործ Բենիկ Պետրոսյանի աշխատանքների ցուցահանդես

Մանրաքանդակի դպրոցի հիմնադիր, վաղամեռիկ Բենիկ Պետրոսյանը, որպես վառ ու արտահայտիչ ստեղծագործական անհատականություն ձեւավորվեց դեռեւս 60-ական թթ. սկզբներին: Նրա առաջին ինքնուրույն աշխատանքների թվում ի հայտ եկան մի շարք ինքնատիպ քանդակներ, որոնք առանձնանում են ժողովրդական մոնումենտալ արվեստի ոճին հարազատ հնչեղությամբ: Մեր հողի յուրաքանչյուր կտորից դուրս պրծած, ամենուր շռայլորեն ցրված սովորական քարերը հիանալի նյութ են հանդիսացել նրա առինքնող ու անսպասելի քանդակների համար: ...Մոնումենտալ քանդակի վերածված քարերը Բ. Պետրոսյանը թողել է իրենց բնական պայմաններում՝ անտառներում, լեռներում, ճամփեզրերին: Նա բազմիցս մասնակցել ու հետաքրքիր քանդակների շարքեր է թողել Իջեւանի քանդակի սիմպոզիումներից հետո: Բացի քարից ու մետաղից, նա հետաքրքրական աշխատանքներ ունի նաեւ փայտից: Շատ են կիրառական բնույթի աշխատանքները՝ մոմակալներ, մոխրամաններ, լապտերներ, սկուտեղներ, որոնք Մոնրեալում (Կանադա) արժանացել են բարձր պարգեւների: Սակայն քանդակագործը չսահմանափակվեց իր ձեռքբերումներով ու նրա հետաքրքրությունը դեպի ուրվագիծը, հատկապես փոքր ձեւերի մեջ, թելադրում են ձուլման տեխնիկայի հնարները, որի օգնությամբ էլ այսօր հնարավորություն ունենք դիտելու նրա յուրօրինակ արտահայտչականությամբ եւ դրամատիկական հնչեղությամբ, նուրբ, ոսկերչական ճշգրտությամբ գործերի շարքը:

Այսօր քանդակագործի խոնավ, նկուղային արվեստանոցում մի քանի հազարի հասնող ստեղծագործությունները փչացման, ոչնչացման եւ կողոպուտի վտանգի տակ են: 1996-ից, երբ վախճանվեց Բենիկ Պետրոսյանը, նրա այրին՝ Ալիս Աղամյանը, որը հիմնեց «Բ. Պետրոսյան հիմնադրամը», բազմիցս դիմել է մշտական ցուցասրահ-թանգարանի համար տարածք հատկացնելու խնդրանքով, սակայն մինչ օրս «սայլը տեղից չի շարժվում»:

Հունիսի 16-ին Ազգային պատկերասրահում բացվեց Բենիկ Պետրոսյանի անհատական ցուցահանդեսը, որը նվիրված է նրա մահվան 5-րդ տարելիցին: Բացման արարողությանը ներկա էին վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, հանրապետության առաջին տիկին Բելլա Քոչարյանը եւ պետական այրեր: Վարչապետը բազմիցս եղել է Բ. Պետրոսյանի խոնավ նկուղային արվեստանոցում եւ բարձր է գնահատել նրա արվեստը: Այժմ էլ, տեսնելով քանդակագործի աշխատանքները, խոստացավ ամեն գնով աջակցել մշտական տուն-թանգարանի համար տարածք հատկացնելուն: Հուսանք, որ պրն վարչապետի խոսքը գործի կվերածվի: Ցուցահանդես այցելողները ցուցադրված 350 աշխատանքներից շատերը կտեսնեն առաջին անգամ՝ անհատ հավաքածուներից ու արվեստանոցից: Մշակույթի նախարարի եւ ազգային պատկերասրահի տնօրինության հովանավորությամբ «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» ծրագրի շրջանակներում կազմակերպվող անհատական ցուցահանդեսը, որը կգործի երկու ամիս, եւս մեկ փորձ է պետական այրերի ուշադրությունը սեւեռելու ազգային արժեքների պահպանման անհրաժեշտության վրա:

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՀԻՇԱՏԱԿԻ ՏՈՒՐՔ

«Այս հրաշք, հանճարեղ պատանին»

Նշվեց Պետրոս Դուրյանի 150-ամյակը

Հայաստանի գրողների միությունում երեկ նշվեց Պետրոս Դուրյանի 150-ամյակը, որին վիճակված էր լուրջ հեղաշրջում կատարել մեր բանաստեղծության մեջ. մասնավորապես նա գրականություն բերեց մարդու ներաշխարհը, մարդկային բաբախուն սրտի ելեւէջումները: Երիտասարդ մի բանաստեղծ, որին մահվան տեւական գիտակցումը հասցրել էր ներքին տառապանքների հզոր ընդհանրացումների՝ ավելի ուժգնացնելով կյանքի եւ աշխարհի ներքին ընկալման զգացողությունները:

Բացման խոսքով հանդես եկավ գրականագետ Ազատ Եղիազարյանը: Պետրոս Դուրյանի գրականության եւ կենսագրության հետաքրքրական էջերին անդրադարձավ Մեսրոպ արք. Աշճյանը, ելույթ ունեցավ կիպրահայ խմբավար Սեպուհ Աբգարյանը, բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանը: Երեկույթն ուղեկցվեց Պետրոս Դուրյանի բանաստեղծությունների ընթերցմամբ՝ դերասանուհի Վարդուհի Վարդերեսյանը կարդաց «Լճակ»-ը, ինչպես նաեւ հոգեւոր, դասական երաժշտության կատարումներով (Ճենտրեճյան եղբայրները կատարեցին Գր. Նարեկացու «Տաղ Վարդավառի» ստեղծագործությունը):

Մ. ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Հայոց դեսպանը Եվրոպայում

Նվիրվում է կինոբեմադրիչ եւ պատմաբան Արտեմ Օհանջանյանին

«Բացելով դուռը Եվրոպայի». այսպես է կոչվում արձակագիր, Արմենպրես լրատվական գործակալության լրագրող Վանիկ Սանթրյանի նոր գիրքը՝ նվիրված կինոբեմադրիչ եւ պատմաբան Արտեմ Օհանջանյանին (Ավստրիա): Այն լույս է ընծայել «Հրազդան» հրատարակչությունը:

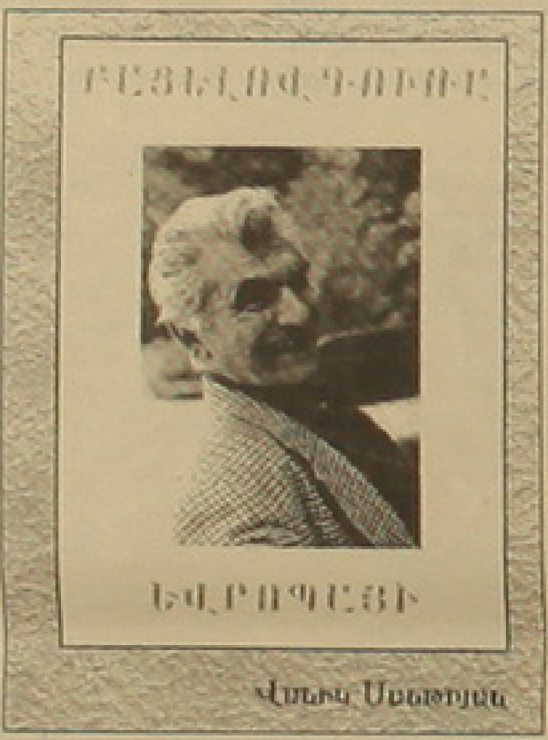

Բաքվում ծնված, Թեհրանում մեծացած եւ Ավստրիայում ուսում առած, այնուհետեւ այնտեղ հաստատված ղարաբաղյան արմատներով մտավորականն առաջին անգամ Հայաստան է այցելել 1988 թվականին: Ապա ամեն տարի գալով հայրենիք գործով, նաեւ ապրիլի 24-ին մշտապես այցելել է Ծիծեռնակաբերդի բարձունք:

«Հենց այնպես, ձեռքերս թափ տալով չէի ուզում գալ հայրենիք, ասում է Օհանջանյանը: Իսկ երբ տեսա, որ ժողովրդիս համար մի համեստ գործ արդեն արել եմ, եկա շարունակելու ծառայել նրան»: Այդ ծառայությունը կայանում է ավստրիական աղբյուրների պրպտումների մեջ, որտեղ նա հայտնաբերել է բազմաթիվ փաստաթղթեր, որոնք անհերքելի ապացուցում են, որ Ավստրոհունգարիան մեղսակից է Հայոց ցեղասպանության իրագործման մեջ: Այդ փաստաթղթերը դարձել են 12 հատորանոց գիրք (ֆաքսիմիլե), որից մեկական օրինակ Ավստրիայի կառավարությունը գնել եւ ընծայել է Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիային, Հայոց ցեղասպանության ինստիտուտ-թանգարանին, Ազգային գրադարանին եւ Երեւանի պետական համալսարանին:

Իսկ որպես ռեժիսոր, Օհանջանյանը նկարահանել է վեց տասնյակից ավելի ֆիլմեր, որոնց թվում են Հայոց ցեղասպանությանը, Ֆրանց Վերֆելին ու նրա «Մուսա լեռան քառասուն օրը» գրքին նվիրված ժապավենները, դրանք ցուցադրվել են ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ Ավստրիայում ու հեռուստադիտվել ամբողջ Եվրոպայով մեկ:

Օհանջանյանի ջանքերով է հող բերվել Ֆրանց Վերֆելի գերեզմանից եւ զետեղվել Ծիծեռնակաբերդի բարձունքում, անցկացվել ավստրիացի գրողին ու Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված հավաքներ: Նա հանդիպումներ է ունեցել Վիլյամ Սարոյանի, Շառլ Ազնավուրի, Վազգեն Ա կաթողիկոսի, Սերգեյ Փարաջանովի եւ այլ նշանավոր մարդկանց հետ, հարցազրույցներ վարել:

65-ամյա մագիստրոս-դոկտոր Օհանջանյանն այսօր էլ շարունակում է ստեղծագործել Ավստրիայում, միաժամանակ այդ երկրում Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի լիազոր ներկայացուցիչն է Հայ դատը պաշտպանելու գործում, տեղում գործող «Ֆրանց Վերֆել» կոմիտեի փոխնախագահը: Այս օրերին նա գտնվում է Չիկագոյում, որտեղ մեկնել է ստանալու այնտեղ անցկացված փառատոնի մրցանակը՝ Սերգեյ Փարաջանովին նվիրված խաղարկային-վավերագրական ֆիլմի համար:

Ս. Գ.

Գլենդեյլի «Էքսպո- 2001»-ում՝ հայկական արտադրանքներ

Անցյալ շաբաթավերջին՝ հունիսի 16-ին եւ 17-ին, Լոս Անջելեսում հայկական հյուպատոսության հովանավորությամբ եւ ԱՄՆ-ի ամերիկա-հայկական առեւտրի պալատի կազմակերպությամբ Գլենդեյլում տեղի է ունեցել հայկական առաջին «Էքսպոն», որի նպատակն է հասարակությանը ծանոթացնել հայաստանյան արտադրանքներին՝ սկսած կոշկեղենից, տեքստիլ արդյունաբերությունից, վերջացրած խմիչքներով, գյուղատնտեսական մթերքներով եւ համակարգչային ծրագրերով: Ներկա են եղել Մ. Նահանգներում ՀՀ դեսպան դոկտ. Արման Կիրակոսյանը, Նյու Ջերսիից կոնգրեսական Ֆրենկ Պալոնեն եւ «Կալիֆոռնիայի առեւտրի եւ ձեռնարկատերերի գործակալության» քարտուղար Լոն Հաքամիյան, որը ներկայացնում էր Կալիֆոռնիայի կառավարիչը:

Հ. Օ.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

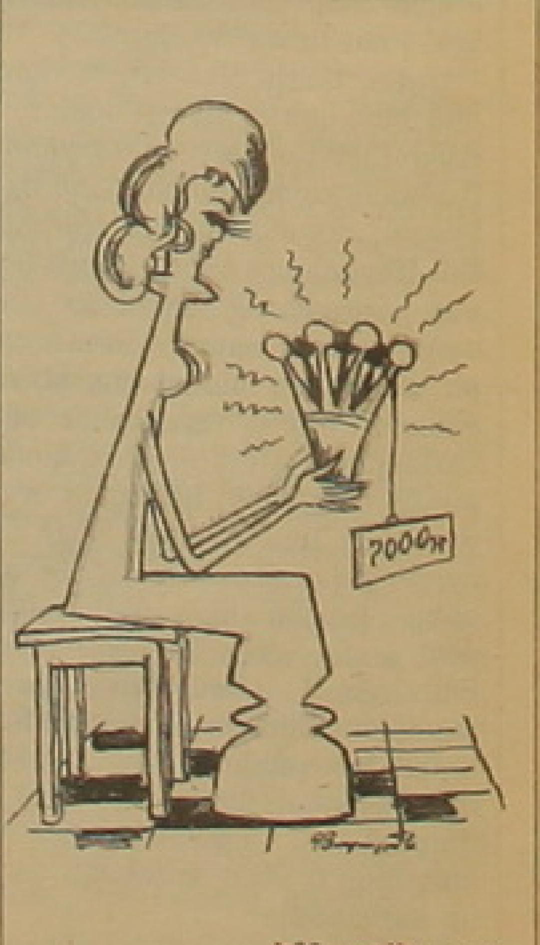

Ի՞նչ արժե թագը:

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Որոշվեցին Չեմպիոնների լիգայի բոլոր մասնակիցները

Առաջին եւ երկրորդ շրջանների վիճակահանությունը՝ վաղը

Եվրոպական երկրների ազգային առաջնությունների շաբաթ եւ կիրակի կայացած խաղերից հետո հայտնի դարձավ Չեմպիոնների լիգայի խաղարկության մասնակիցների վերջնական կազմը:

Առանց ընտրական խաղերի **խմբային մրցաշարեր** են մտել 16 թիմեր: Ներկայացնենք նրանց. «Ռեալ», «Դեպորտիվո» (Իսպանիա), «Ռոմա», «Յուվենտուս» (Իտալիա), «Բավարիա», «Շալկե 04» (Գերմանիա), «Նանտ», «Լիոն» (Ֆրանսիա), «Մանչեսթր յունայթեդ», «Արսենալ» (Անգլիա), ՊՍՎ, «Ֆեյենոորդ» (Հոլանդիա), «Սպարտակ» (Ռուսաստան), «Սպարտա» (Չեխիա), «Օլիմպիակոս» (Հունաստան), «Բոավիշտա» (Պորտուգալիա):

Որակավորման երրորդ շրջանից կսկսեն մրցապայքարը 18 թիմեր. «Բորուսիա», «Բայեր» (Գերմանիա), «Մայորկա», «Բարսելոնա» (Իսպանիա), «Լացիո», «Պարմա» (Իտալիա), «Լիլ» (Ֆրանսիա), «Լիվերպուլ» (Անգլիա), «Այաքս» (Հոլանդիա), «Լոկոմոտիվ» (Ռուսաստան), «Սլավիա» (Չեխիա), «Պանաթինաիկոս» (Հունաստան), «Ֆեներբախչե» (Թուրքիա), «Դինամո» (Ուկրաինա), «Ռոսենբորգ» (Նորվեգիա), «Գրասհոպերս» (Շվեյցարիա), «Սելթիկ» (Շոտլանդիա), «Տիրոլ» (Ավստրիա):

Որակավորման երկրորդ շրջանի մեկնարկում եւս 18 թիմեր են. «Պորտու» (Պորտուգալիա), «Գալաթասարայ» (Թուրքիա), «Շախտյոր» (Ուկրաինա), «Բրանն» (Նորվեգիա), «Լուգանո» (Շվեյցարիա), «Գլազգո Ռեյնջերս» (Շոտլանդիա), «Անդերլեխտ» (Բելգիա), «Կոպենհագեն» (Դանիա), «Վիսլա» (Լեհաստան), «Ստյաուա» (Ռումինիա), «Հայդուկ» (Խորվաթիա), «Հալմստադ» (Շվեդիա), «Մաքաբի» (Հ., Իսրայել), «Ինտեր» (Սլովակիա), «Մարիբոր» (Սլովենիա), «Օմոնիա» (Կիպրոս), «Ցրվենա Զվեզդա» (Հարավսլավիա), «Դոնաֆեր» (Հունգարիա):

Եվս 20 թիմեր մրցապայքարը կսկսեն **որակավորման առաջին շրջանից**: Հիշեցնենք, որ նրանց թվում է նաեւ Հայաստանի չեմպիոն **«Արաքսը»** (Երեւան): Առաջին շրջանի մասնակիցների առաջին խաղերը կանցկացվեն հուլիսի 11-ին, պատասխան խաղերը՝ մեկ շաբաթ անց:

Առաջին եւ երկրորդ շրջանների վիճակահանությունը կանցկացվի վաղը՝ հունիսի 22-ին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

Չեմպիոններ դարձան «Ռեալը» եւ «Ռոման»

Արդեն ներկայացրել ենք եվրոպական ֆուտբոլի «Մեծ հնգյակի» երկրներից երեքի՝ Անգլիայի, Գերմանիայի, Ֆրանսիայի առաջնությունների արդյունքները: Այս անգամ կծանոթացնենք մյուս երկուսի՝ Իսպանիայի եւ Իտալիայի առաջնությունների արդյունքներին:

Իսպանիա

Առաջնության ավարտից մի քանի տուր առաջ չեմպիոնի կոչումը ապահովեց աշխարհի ամենահանրահայտ ակումբը՝ Մադրիդի «Ռեալը»: Այս թիմը, ինչպես նաեւ «Դեպորտիվոն» առանց ընտրական խաղերի հանդես կգան Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարերում: «Մայորկան» ու «Բարսելոնը» մրցապայքարի մեջ կմտնեն որակավորման երրորդ շրջանից: ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությանը կմասնակցեն «Վալենսիան», «Սելտան», «Վիլյառեալը»:

Վերջին երեք տեղերը գրաված «Օվիեդոն», «Ռասինգը» եւ «Նումանսիան» հրաժեշտ տվեցին առաջին դիվիզիոնին: Հաջորդ առաջնությունում նրանց կփոխարինեն «Սեվիլիան», «Բետիսը» եւ «Տեներիֆեն»:

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ռեալ	38	24	8	6	81–40	80
2. Դեպորտիվո	38	22	7	9	73–44	73
3. Մայորկա	38	20	11	7	61–43	71
4. Բարսելոնա	38	17	12	9	80–57	63
5. Վալենսիա	38	18	9	11	55–34	63
6. Սելտա	38	16	11	11	51–49	59
7. Վիլյառեալ	38	16	9	13	58–52	57
8. Մալագա	38	16	8	14	60–61	56
9. Էսպանյոլ	38	14	8	16	46–44	50
10. Ալավես	38	14	7	17	58–59	49
11. Լաս Պալմաս	38	13	7	18	42–62	46
12. Ռայո Վալ.	38	10	13	15	56–68	43
13. Ռեալ Սոսիեդ.	38	11	10	17	52–68	43
14. Ատլետիկ	38	11	10	17	44–60	43
15. Սարագոսա	38	9	15	14	54–57	42
16. Վալյադոլիդ	38	9	15	14	42–50	42
17. Օսասունա	38	10	12	16	43–54	42
18. Օվիեդո	38	11	8	19	51–67	41
19. Ռասինգ	38	10	9	19	48–62	39
20. Նումանսիա	38	10	9	19	40–64	39

Ռմբարկուներ

Ռաուլ («Ռեալ»)	24
Ռիվալդո («Բարսելոնա»)	23
Խավի Մորենո («Ալավես»)	22
Տրիստան («Դեպորտիվո»)	19
Կլայվերտ («Բարսելոնա»)	17

Իտալիա

Միայն վերջին տուրի խաղերն անվանեցին երկրի չեմպիոնին: Հաղթելով վճռական խաղում՝ իր 74-ամյա պատմության մեջ երրորդ անգամ չեմպիոնի կոչումը նվաճեց «Ռոման» (այս թիմը նման հաջողության էր հասել նաեւ 1942 եւ 1983 թվականներին):

Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարերում հանդես կգան «Ռոման» եւ «Յուվենտուսը», իսկ «Լացիոն» եւ «Պարման» կմասնակցեն որակավորման երրորդ փուլին: ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում հանդես կգան «Ինտերը», «Միլանը», «Ատալանտան»:

«Ա» սերիային հրաժեշտ տվեցին «Վիչենցան», «Նապոլին» եւ «Բարին»: Նրանց է միանալու «Ռեջինա» եւ «Վերոնա» թիմերի լրացուցիչ խաղում պարտվողը: Հաջորդ առաջնությունում ուժեղագույնների խմբում հանդես գալու իրավունք են նվաճել «Տորինոն», «Պիաչենցան», «Վենեցիան» եւ «Կյեւոն»:

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ռոմա	34	22	9	3	68–31	75
2. Յուվենտուս	34	21	10	3	61–27	73
3. Լացիո	34	21	6	7	65–36	69
4. Պարմա	34	16	8	10	51–26	56
5. Ինտեր	34	14	9	11	47–47	51
6. Միլան	34	12	13	9	56–47	49
7. Ատալանտա	34	10	14	10	38–34	44
8. Բրեշիա	34	10	14	10	44–41	44
9. Ֆիորենտինա	34	10	13	11	53–52	43
10. Բոլոնիա	34	11	10	13	48–53	43
11. Պերուջա	34	10	12	12	49–53	42
12. Ուդինեզե	34	11	5	18	49–59	38
13. Լեչչե	34	8	13	13	40–54	37
14. Ռեջինա	34	10	7	17	32–49	37
15. Վերոնա	34	10	7	17	40–59	37
16. Վիչենցա	34	9	9	16	37–51	36
17. Նապոլի	34	8	12	14	35–50	36
18. Բարի	34	5	5	24	30–65	20

Ռմբարկուներ

Կրեսպո («Լացիո»)	26
Շեւչենկո («Միլան»)	24
Կիեզա («Ֆիորենտինա»)	22
Բատիստուտա («Ռոմա»)	20
Վիերի («Ինտեր»)	18

ՀԱՕԿ

Կնշվի միջազգային օլիմպիական օրը

Ամեն տարի հունիսի 23-ը որպես միջազգային օլիմպիական օր նշվում է աշխարհի բոլոր երկրներում: Նորանկախ Հայաստանն էլ արդեն մի քանի տարի նշում է այն, անցկացնում տարբեր միջոցառումներ:

Առաջիկա շաբաթ օրը եւս մեզանում կնշվի օլիմպիական օրը, ինչը կնպաստի սպորտի մասսայականացմանը, օլիմպիական գաղափարների տարածմանը: ՄՕԿ-ի հովանու ներքո անցկացվող միջոցառումների մասնակիցներին ուղերձ է հղել այդ կազմակերպության նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչը:

Ինչպես տեղեկացրին Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի եւ ՀՀ սպորտվարչության լրատվական ծառայությունում, միջոցառումները կսկսվեն մայրաքաղաքի Հանրապետության հրապարակում: Ժամը 11-ին կտրվի մասսայական վազքարշավի մեկնարկը: Մասնակիցները կանցնեն Նալբանդյան, Սայաթ Նովա, Ալեք Մանուկյան, Վարդանանց փողոցներով եւ վազքը կավարտեն Վազգեն Սարգսյանի անվան «Հանրապետական» մարզադաշտում:

Վազքարշավում աչքի ընկած մասնակիցներին պարգեւատրելուց հետո կսկսվի ֆուտբոլի պատանեկան մրցաշարի եզրափակիչ խաղը:

Դրանից հետո մրցապարեզ կմտնեն հեծանվորդները, որոնք մանկական զբոսայգու շուրջը վազքարշավ կանցկացնեն կրիտերիում մրցաձեւից: Այնուհետեւ հետաքրքիր մրցումներ կանցկացվեն Երեւանյան լճում, որտեղ հանդես կգան հանրապետության ուժեղագույն թիավարողները: Ջրային ձեւերի մրցումները դրանով չեն ավարտվի. Սեւանա լճում ասպարեզ կմտնեն առագաստանավային սպորտի վարպետները:

Միջազգային օլիմպիական օրվա վերջին ակորդը կհնչի Թատերական հրապարակում: Նախատեսված է այստեղ անցկացնել տարբեր մարզաձեւերի ներկայացուցիչների ելույթներ: Կանցկացվեն սեղանի թենիսի, բադմինտոնի, վոլեյբոլի, բազկամարտի, կռափարային սպորտի մրցումներ: Ընդ որում, իրենց ուժերը, ունակությունները կարող են փորձել բոլոր ցանկացողները:

Հանրապետության մարզերում նույնպես հունիսի 23-ին կանցկացվեն մարզական տարբեր միջոցառումներ: Բոլոր մասնակիցներին, առանց բացառության, կհանձնվեն Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչի ստորագրությամբ հավաստագրեր:

ՎՈԼԵՅԲՈԼ

Առջեւում եզրափակիչ մրցաշարն է

Ավարտվեցին վոլեյբոլի Համաշխարհային լիգայի նախնական խաղերը: 16 երկրների տղամարդկանց հավաքական թիմեր նախ մրցեցին չորս խմբային մրցաշարերում: Նրանցում առաջին եւ երկրորդ տեղերը գրավողներն իրավունք նվաճեցին հանդես գալ եզրափակիչ մրցաշարում, որը տեղի կունենա Լեհաստանում:

Վիճակահանության կամքով 8 թիմերը բաժանվել են երկու խմբերի: Առաջինում ընդգրկվել են Ռուսաստանի, Իտալիայի, Կուբայի, Հոլանդիայի, մյուսում՝ Լեհաստանի, Հարավսլավիայի, Բրազիլիայի, Ֆրանսիայի հավաքականները: Խմբերում առաջին եւ երկրորդ տեղեր գրաված թիմերը կմրցեն կիսաեզրափակիչ խաղերում: Դրանց հաղթողներն այնուհետեւ կվիճարկեն չեմպիոնի կոչումը, իսկ պարտվողները կորոշեն երրորդ մրցանակակրին:

Հասկանալի ուժեղ է առաջին խումբը, որտեղ հանդես են գալիս նախնական խաղերի չորս մրցաշարերից երեքի հաղթողները: Չար լեզուներն ասում են, որ վիճակահանությունն այնպես է անցկացվել, որպեսզի եզրափակիչ մրցաշարի կազմակերպիչ երկրի՝ Լեհաստանի հավաքականի համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծվեն...

Մրցաշարը կմեկնարկի հունիսի 25-ին: Խաղերը կանցկացվեն Կատովիցեի 9000 տեղանոց «Սպոդեկ» մարզադաշտում:

Փորձեք լուծել

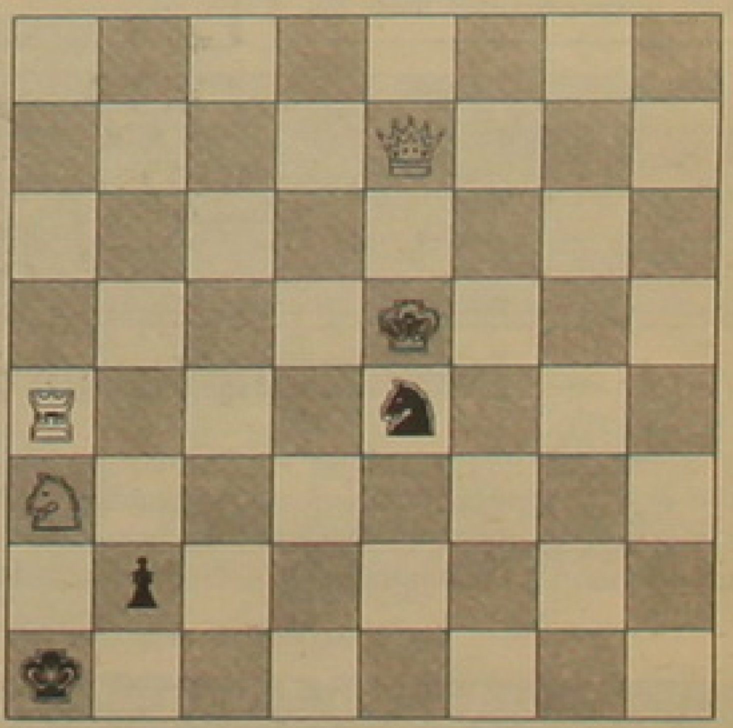

Մատ 3 քայլից

Նախորդ 2 քայլանի խնդրի լուծումն է 1.Թh3:

Բաժինը վարում է ՌԱԶՄԻԿ ԱՄԱՍՅԱՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ադրբեջանն անցնում է լատինատառ այբուբենի

ԲԱՔՈՒ, 20 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ս.թ. օգոստոսի 1-ից ադրբեջանական բոլոր տպագիր հրատարակությունները լույս են տեսնելու լատինատառ: Ճիշտն ասած, դա դասական լատինական այբուբենը չէ, այլ Ադրբեջանի առանձնահատկություններին հարմարեցված տառաշար: Այդ պահանջն ամփոփված է հրամանագրում, որի համաձայն Ադրբեջանի նախագահին առընթեր ստեղծված է լեզվի հանձնաժողով: Նախագահական աշխատակազմը մեկ ամսվա ընթացքում ներկայացնելու է հանձնաժողովի մասին կանոնադրությունը, իսկ բոլոր նախարարությունները, գերատեսչություններն ու տեղական հիմնարկները հաշվետվություն են տալու ամբողջ գործավարությունը նոր այբուբենի փոխադրելու ուղղությամբ կատարված աշխատանքի մասին, հաղորդում է «Բիլիք դունյասի» գործակալությունը:

Գողացել են Հովհաննես Այվազովսկու «Արեւի խավարումը» նկարը

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 20 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեքշաբթի օրը Սանկտ Պետերբուրգում Ռուսաստանի աշխարհագրական ընկերության շենքից գողացել են Հովհաննես Այվազովսկու «Արեւի խավարումը» նկարը:

Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել են Ռուսաստանի հյուսիսային մայրաքաղաքի ներքին գործերի գլխավոր վարչությունում, անհայտ հանցագործը նկարը գողացել է՝ շրջանակից կտրելով 1,5 x 2 մետր չափով կտավը: Ըստ երեւույթին, նա օգտվել է այն հանգամանքից, որ ընկերությունում անցկացվող ցուցահանդեսի առթիվ քաղաքի կենտրոնի Գրիվցովի նրբանցքում գտնվող շենքի մուտքն ազատ է եղել: Կորուստը հայտնաբերել է սրահով անցնող էլեկտրիկը:

Տեղում աշխատում են քրեական հետախուզության օպերատիվ խմբերը: Գողության փաստով հարուցվել է քրեական գործ: «Արեւի խավարումը» Հովհաննես Այվազովսկին (1817-1900) նկարել է 1851 թվականին:

Հունիսի 22-ին, ժ. 19:00, «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում կկայանա Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի համերգը՝ դիրիժոր Էդուարդ Թոփչյանի ղեկավարությամբ:

Համերգը նվիրվում է Արամ Խաչատրյանի ստեղծագործությանը:

Ծրագրում՝

Արամ Խաչատրյան
(1903–1978)
Հատվածներ բալետներից
Կոնցերտ դաշնամուրի եւ նվագախմբի համար
Մենակատար՝
Արմեն Բաբախանյան
Սիմֆոնիա թիվ 2
Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր՝
Էդուարդ Թոփչյան
ՀՖՆ-ի 2000/2001 թթ. համերգաշրջանի հովանավոր՝
AGBU- Հայկական բարեգործական ընդհանուր միություն

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրում ենք զանգահարել 560645 հեռախոսահամարով:

ՀՖՆ-Ի ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Շարունակվում են քարտեզագրման մրցույթները

Օրերս ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի նիստերի դահլիճում կայացավ ՀՀ եւ Միջազգային զարգացման ընկերության միջեւ ստորագրված թիվ AM 3135 վարկային համաձայնագրի շրջանակներում հանրապետության քաղաքների եւ գյուղական վայրերում կադաստրային քարտեզագրման աշխատանքների իրականացման TRP/MP/ 2001 թ. 9,10,11 մրցույթների առաջարկների հրապարակային բացումը:

Մրցույթը կազմակերպել էր ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի «Անշարժ գույքի գրանցում» ծրագրի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ը: Մրցութային փաթեթները պարունակում էին հետեւյալ լոտերը՝ Երեւան եւ այլ տարածաշրջանների քաղաքային համայնքների վարչական տարածքներ:

Մրցույթին ներկայացված առաջարկների բացմանը մասնակցում էին ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի նախագահի տեղակալ Ս. Գեւորգյանը, ինչպես նաեւ կոմիտեի քարտեզագրման վարչության պետ Բ. Մարտիրոսյանը, ԾԻԳ ՊՀ-ի աշխատակազմի ներկայացուցիչները եւ հայտ ներկայացրած կազմակերպությունների ներկայացուցիչները: Նշենք, որ մրցույթի մասնակից չհամարվող անձանց (դիտորդների) մուտքն ազատ էր:

Մրցույթն ընթանում էր բաց դասական եղանակով: Այսպես, մասնակիցներին հնարավորություն էր տրվել, ըստ իրենց հայեցողության, հաշվի առնելով կազմակերպության հնարավորությունները, ներկայացնել հայտ, ինչպես ամբողջ փաթեթի, այնպես էլ առանձին առաջարկների (լոտերի) համար: Առաջարկները գնահատվում էին առանձին լոտերով եւ հաղթող կճանաչվի մրցութային պայմանները բավարարող ամենացածր գնահատված առաջարկ ներկայացրած մասնակիցը: Ընդհանուր առմամբ կադաստրային քարտեզագրման լիցենզիա ունեցող եւ մրցութային փաստաթղթերի փաթեթներ ձեռք բերած 61 կազմակերպություններից մրցութային առաջարկներ էին ներկայացրել 60-ը: Մրցույթի արդյունքների ամփոփումը կկայանա 45 օրից, կադաստրի կոմիտեում:

ԱԳԿՊԿ-ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

SABERATOURS-SEVAN
YEREVAN-PARIS-LYON
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան»
ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES swissair KLM BRITISH AIRWAYS АЭРОФЛОТ

տրանզիտ քաղաքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

Իտալիայի դեսպանատուն

Fax: 54 23 41

Վարորդ-գրասենյակի աշխատող աշխատատեղի համար Իտալիայի դեսպանատունը Երեւանում հայտարարում է մրցույթ:

Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀ, այնպես էլ այն օտարերկրյա քաղաքացիները, որոնք երկու տարուց ավելի բնակվում են ՀՀ-ում:

Դիմորդները պետք է ունենան ՀՀ-ում գործող վարորդական իրավունքի B, C կարգի վկայական, տիրապետեն հայերեն, իտալերեն, անգլերեն լեզուներին:

Մրցույթի անցկացման պայմանների եւ այլ լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել Իտալիայի դեսպանատուն, հետեւյալ հասցեով՝ Խորենացու փակուղի 1, հեռ. 54 23 35, 54 23 36:

Traduzione per l'autista:

L'Ambasciata d'Italia a Yerevan indice un concorso per l'assunzione di un autistacentralinista.

Al concorso possono partecipare sia i cittadini armeni sia gli stranieri residenti nella Repubblica Armena da oltre due anni.

I candidati devono possedere la palente tipo B, C, valido nella Repubblica Armena, conoscere le lingue armeno, italiano, inglese.

Per ulteriori informazioni rivolgersi all'Ambasciata d'Italia al seguente indirizzo: Korenazi 1, tel. 54 23 35, 54 23 36.

Լուծարվում է

Պետռեգիստրի Տավուշի տարածքային բաժնում գրանցված «Տավուշի հասարակական սննդի կազմակերպում եւ իրացում» դուստր ձեռնարկությունը:

Պարտատերերի հետ պարտքի ու պահանջի ժամկետը սահմանվում է երկու ամիս:

Հասցեն՝ Տավուշի մարզ, քաղ. Բերդ:

Լուծարվում է

Վ. Փիլոյանի «Գառնի-94» անհատական ձեռնարկությունը:

Վկայականը՝ 009022, գրանցման համարը՝ 30.020.00.166, ամսաթիվը՝ 12.04.95, սեփականության կոդը՝ 25:

Ի լուր լրագրողների

Մամուլի ազգային ակումբը «Հոգեւոր Հայաստան» ծրագրի շրջանակներում լրագրողներին հրավիրում է հանդիպման ժողովրդական արտիստ, Մ. Մաշտոցի անվան շքանշանակիր, դուդուկահար Ջիվան Գասպարյանի հետ:

Հանդիպումը կկայանա այսօր, ժամը 11-ին, Մամուլի ազգային ակումբում:

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՈՒՄԲ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Panasonic EB-BS 450 մոդելի բջջային հեռախոս:
Հեռ. 529353, (09)429353

Հայտարարություն

Ս. թ. հունիսի 25-ից հուլիսի 1-ը Պերինատոլոգիայի, մանկաբարձության եւ գինեկոլոգիայի կենտրոնում աշխատելու են ֆրանսիացի բժիշկներ՝ կատարելով գինեկոլոգիական բոլոր տեսակի վիրահատություններ, մասնավորապես, լապարոսկոպիկ միջամտություններ անպտղության դեպքում:

Նախապես դիմել՝

Աջափնյակ, Մարգարյան 6/2, Նախկին հանրապետական ծննդատուն, հեռ.՝ 34-18-83:

American Bar Association (ABA)
Central and East European
Law Initiative (CEELI)

STAFF ATTORNEY POSITION AVAILABLE
AMERICAN BAR ASSOCIATION CENTRAL AND EAST EUROPEAN LAW INITITATIVE
(ABA/CEELI)

Duties and Responsibilities: The Staff Attorney will be responsible for providing legal assistance and advice to **ABA/CEELI's liaisons (lawyers). Specific duties include:**

- Providing notice and advice on the Armenian legal system, laws and regulations, and court proce dures.
- Researching and writing legal memoranda covering relevant points of Armenian laws, procedures and systems.
- Researching and writing legal memoranda on international treaties, new or pending legislation, issues and other events.
- Monitoring legislative and regulatory activity as it impacts rule of law, human rights, and the Armenian legal system and bringing important matters to the attention of liaisons.
- Providing advice on compliance with Armenian law.
- Attending meetings with ABA/CEELI liaisons.
- Representing ABA/CEELI at meetings, seminars, etc.
- Providing oral interpretation at meetings.
- Preparing written translations.
- Assisting with maintenance of the office legal library.
- Drafting documents, letters, etc.
- Attending and reporting on trials and other legal proceedings.
- Organizing seminars on legal topics, including but not limited to, preparation of agenda and materials, logistics and seminar presentations.
- Managing projects.
- Such other duties which are customarily performed by an attorney.

Education and Experience Required:

- Law School graduate
- At least three (3) years' experience as a lawyer in Armenia
- Familiarity with Armenian and American judicial systems
- Fluent in Armenian, Russian and English, with the ability to do oral and written translations from any of these languages to any of the other two.
- Experience working with computers, especially Microsoft Word and Excel
- Knowledge of, and ability to use, Irtek, and to conduct research on the internet

Please e-mail, fax, or hand-deliver resume and cover letter to ABA/CEELI (Attention: Sofia Mkhitaryan).

Address: 2 Proshian Street (private house). Fax No: 374-1-151-319.
e-mail: sofia@abaceeli.am

Closing date for applications: June 29, 2001 5:00 pm
NO TELEPHONE CALLS PLEASE.

@rminco Global Telecommunications **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:**

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 20. 05. 2001 Գինը՝ 100 դրամ